

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL INSTRUKCIJŲ DĖL PROJEKTŲ IŠLAIDŲ ATITIKTIES PRIEGLOBSČIO,
MIGRACIJOS IR INTEGRACIJOS FONDO REIKALAVIMAMS PATVIRTINIMO**

2015 m. spalio 27 d. Nr. A1-608
Vilnius

Vadovaudamasi 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 516/2014, kuriuo įsteigiamas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas ir iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 2008/381/EB ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos sprendimai Nr. 573/2007/EB ir Nr. 575/2007/EB bei Tarybos sprendimas 2007/435/EB (OL 2014 L 150, p. 168), 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 514/2014, kuriuo nustatomos Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir policijos bendradarbiavimo, nusikalstamumo prevencijos, kovos su juo ir krizių valdymo finansinės paramos priemonės bendrosios nuostatos (OL 2014 L 150, p. 112), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. vasario 19 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl institucijų, atsakingų už Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo administravimą Lietuvoje, paskyrimo“ 1 punktu, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos projektų administravimo ir finansavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. A1-319 „Dėl Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“:

1. T v i r t i n u Instrukcijas dėl projektų išlaidų atitikties Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo reikalavimams (pridedama).

2. P a v e d u šio įsakymo vykdymo kontrolę viceministrui pagal veiklos sritį.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Algimanta Pabedinskienė

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos socialinės
apsaugos ir darbo ministro
2015 m. spalio 27 d. įsakymu
Nr. A1-608

INSTRUKCIJOS DĖL PROJEKTŲ IŠLAIDŲ ATITIKTIES PRIEGLOBSČIO, MIGRACIJOS IR INTEGRACIJOS FONDO REIKALAVIMAMS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Instrukcijose dėl projektų išlaidų atitikties Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo reikalavimams (toliau – Instrukcijos) pateikiami reikalavimai ir paaiškinimai dėl Europos Sąjungos (toliau – ES) ir Lietuvos Respublikos teisės aktų taikymo, kad vadovaujantis patikimo finansų valdymo principu būtų teisingai nurodomos ir įvertinamos iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (toliau – PMIF) 2014–2020 metų lėšų bendrai finansuojamų projektų (toliau – projektas) tinkamos finansuoti išlaidos.

2. Instrukcijos parengtos vadovaujantis 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 516/2014, kuriuo įsteigiamas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas ir iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 2008/381/EB ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos sprendimai Nr. 573/2007/EB ir Nr. 575/2007/EB bei Tarybos sprendimas 2007/435/EB (OL 2014 L 150, p. 168) (toliau – Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 516/2014), 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 514/2014, kuriuo nustatomos Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir policijos bendradarbiavimo, nusikalstamumo prevencijos, kovos su juo ir krizių valdymo finansinės paramos priemonės bendrosios nuostatos (OL 2014 L 150, p. 112) (toliau – Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 514/2014), Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 m. nacionalinę programą, taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. A1-641 „Dėl Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 m. nacionalinę programą, taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklės), Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. A1-145 „Dėl Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – PMIF programos administravimo taisyklės), ir Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos projektų administravimo ir finansavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. A1-319 „Dėl Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – PAFT).

3. Pagrindinis Instrukcijų tikslas – padėti įvertinti projektų išlaidų atitiktį PMIF finansavimo reikalavimams.

4. Instrukcijų nuostatomis turi vadovautis:

4.1. pareiškėjai, rengiantys ir teikiantys paraiškas gauti PMIF lėšas projektams įgyvendinti;

4.2. projektų vykdytojai ir projektų partneriai;

4.3. Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos, patvirtintos Europos Komisijos 2015 m. kovo 20 d. sprendimu Nr. C(2015) 1731, kuriuo patvirtinama Lietuvos nacionalinė programa dėl paramos iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 m. laikotarpiu (toliau – PMIF programa), valdymo ir kontrolės sistemos institucijų darbuotojai ir paraiškų vertintojai.

5. Instrukcijos netaikomos nustatant iš PMIF lėšų finansuojamos techninės pagalbos išlaidų tinkamumą finansuoti.

6. Instrukcijose vartojamos sąvokos:

6.1. **Patikimo finansų valdymo principas** – ekonomiškumu, veiksmingumu, efektyvumu ir veiksminga biudžeto vykdymo vidaus kontrole pagrįstas finansų valdymo principas, apibrėžtas 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL 2012 L 298, p. 1) 30–33 straipsniuose.

6.2. **Pro rata principas** – principas, pagal kurį projekto tinkamoms finansuoti išlaidoms proporcingai priskiriama tik dalis patirtų tam tikro tipo išlaidų.

6.3. **Projektą vykdančias personalas** – projekto tiesiogines veiklas vykdančias fiziniai asmenys, su projektu vykdytoju ar projekto partneriu susiję darbo ar jų esmę atitinkančiais santykiais.

6.4. **Trečioji šalis** – fizinis ar juridinis asmuo, kuris nėra projekto sutarties šalis ar projekto sutarties šalies (juridinio asmens) darbuotojas.

7. Kitos Instrukcijose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos vartojamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente Nr. 516/2014, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente Nr. 514/2014, Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklėse, PMIF programos administravimo taisyklėse ir PAFT.

II SKYRIUS

BENDRIEJI PROJEKTŲ IŠLAIDŲ TINKAMUMO FINANSUOTI REIKALAVIMAI

8. Bendrieji projektų išlaidoms taikomi reikalavimai nustatyti PAFT V skyriaus pirmajame skirsnyje. Šiame Instrukcijų skyriuje detalizuojami tik tie išlaidų tinkamumo finansuoti reikalavimai, kuriems reikia papildomo paaiškinimo.

9. Pagal PAFT 276.1 papunktį, išlaidos turi būti faktiškai patirtos, t. y. skirtos sumokėti už patiektas prekes, suteiktas paslaugas, atliktus darbus, apskaičiuotam darbo užmokesčiui ir kitoms teisės aktuose nustatytoms išmokoms (pvz., dienpinigiams) išmokėti, tačiau išlaidos už tam tikras paslaugas (už kurias negali būti sumokėta po to, kai paslauga suteikiama), pvz., periodinių leidinių prenumeratą ir pan., gali būti pripažintos tinkamomis finansuoti visa apimtimi pagal paslaugos teikėjo pateiktą sąskaitą faktūrą, kurios data ankstesnė už paslaugos teikimo termino pabaigą.

III SKYRIUS

NETINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS

10. Detalus netinkamų finansuoti išlaidų sąrašas pateikiamas PAFT V skyriaus trečiajame skirsnyje. Šiame Instrukcijų skyriuje detalizuojamos tik tos netinkamos finansuoti išlaidos, dėl kurių reikia papildomo paaiškinimo.

11. Detalus paaiškinimas dėl PAFT 289.2 papunkčio, pagal kurį netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomas pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM), kurį pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus galima įtraukti į PVM atskaitą, net jeigu toks PVM į atskaitą įtrauktas nebuvo, ir PVM, kurį sumokėjo užsienio apmokestinamasis asmuo (kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatyme (toliau – Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas), pateikiamas Instrukcijų IV skyriuje.

12. Pagal PAFT 289.5 papunktį, netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos baudos, nuobaudos ir bylinėjimosi išlaidos, t. y. netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos projekto vykdytojui ar projekto partneriui, projektą vykdančiams ar administruojantiems asmenims arba projekto dalyviams paskirtos baudos, su administracinėmis, drausminėmis ir kitomis nuobaudomis susijusios išlaidos, delspinigiai ir bylinėjimosi išlaidos (žyminis mokestis ir išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu).

13. Pagal PAFT 289.7 papunktį, netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, kurios padidina projekto sąnaudas, proporcingai nesukurdamos pridėtinės vertės, t. y. netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos projektui sėkmingai įgyvendinti nebūtinės ir patikimo finansų valdymo principo neatitinkančios išlaidos, pvz., projekto vykdytojo poreikius gerokai viršijančių techninių parametrų gaminių, prabangaus dizaino gaminių ar gaminių su projekto vykdytojui nereikalingomis funkcijomis (už kurias sumokama papildomai) įsigijimo išlaidos, prabangos prekių ar medžiagų įsigijimo išlaidos, skrydžių pirmąją ar verslo klase išlaidos (išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus, pvz., kai nėra kitos galimybės), darbo užmokesčio išlaidos asmenims, kurių funkcijos įgyvendinant projektą nebūtinės ar dubliuojasi.

14. Pagal PAFT 289.8 papunktį, netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos nepagrįstai didelės išlaidos (Europos socialinio fondo agentūra (toliau – įgaliotoji institucija) turi teisę atlikusi rinkos kainų analizę nekompensuoti tos išlaidų dalies, kuri viršija analizės išvadoje nurodytą konkrečiai investicijai nustatytą didžiausią rinkos kainą), t. y. netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos rinkos kainas viršijančios išlaidos. Įtarusi nepagrįstai dideles išlaidas įgaliotoji institucija turi pati ar pasitelkusi nepriklausomus kvalifikuotus ekspertus atlikti analizę rinkos kainai nustatyti, pvz., vertindama išlaidas, susijusias su naujo statinio statybos ir einamojo remonto darbais, atlikti tikrinimą vadovaudamasi statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymo principais, darbo, medžiagų ir mechanizmų sąnaudų normatyvais bei skaičiuojamosiomis išteklių kainomis, nustatytomis teisės aktų nustatyta tvarka atestuotų ekspertizės įmonių, o esant įtarimų dėl nepagrįstai didelių kainų įsigyjant prekių ir (ar) paslaugų arba dėl technikos ar įrangos naujumo ir (ar) nusidėvėjimo, atlikti užsakomąją išlaidų skaičiuojamųjų kainų analizę arba technikos ar įrangos naujumo ir (ar) nusidėvėjimo analizę ir, vadovaudamasi jos rezultatais, priimti sprendimą dėl tinkamų finansuoti išlaidų, t. y. jei atlikusi analizę įgaliotoji institucija nustato, kad išlaidos yra nepagrįstai didelės, tinkama finansuoti pripažįstama suma, neviršijanti analizės išvadoje nurodytos konkrečiai investicijai nustatytos didžiausios rinkos kainos. Jei pareiškėjas (projekto vykdytojas) per dideles kainas pagrindžia pats pateikdamas išvadą dėl turto arba verslo vertės, ginčai dėl turto arba verslo vertės sprendžiami Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatyta tvarka. Projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu įgaliotoji institucija įvertina paraiškoje planuojamų išlaidų dydžio atitiktį rinkos kainoms. Detalesni paaiškinimai nustatant planuojamas patirti išlaidas pateikiami Instrukcijų X skyriuje.

15. Pagal PAFT 289.9 papunktį, netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, patirtos vykdant sutartis (jų dalį), sudarytas su tarpininkais ar konsultantais, kuriose darbų ar paslaugų kaina siejama su išlaidų dydžiu, nepagrįstu faktine atlikto darbo ar suteiktų paslaugų verte, t. y. netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomas faktine suteiktų paslaugų (atlikto darbo) verte nepagrįstas užmokestis (pvz., sėkmės mokestis, mokamas tarpininkams ar konsultantams už paraiškos parengimą). Paslaugos (prekės, darbų) kainodaroje procentais išreikšta paslaugos (prekės, darbų) kainos sudėtinė dalis (pvz., nekilnojamojo turto agentūros tarpininkavimo mokestis, kelionių agentūros tarpininkavimo mokestis, degalinių taikomi antkainiai degalams, maisto prekių antkainiai parduotuvėse ir kt.) už faktiškai suteiktą paslaugą ar atliktą darbą (pvz., prekių atvežimą, patalpų paiešką) yra laikoma tinkamomis finansuoti išlaidomis.

16. Pagal PAFT 289.10 papunktį, netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, patirtos įsigyjant prekių, paslaugų (įskaitant trumpalaikio ir ilgalaikio turto, taip pat nekilnojamojo turto nuomą) ar darbų iš projekto vykdytojo ar projekto partnerio, t. y. netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, patirtos projekto vykdytojui perkant prekių, paslaugų ar darbų iš projekto partnerio, projekto partneriui – iš projekto vykdytojo arba iš kito projekto partnerio. Tinkamomis finansuoti laikomos projekto vykdytojo ar projekto partnerio sąnaudos, patirtos įgyvendinant projektą (pvz., skirtos darbo užmokesčiui, komandiruočių išlaidoms apmokėti ir pan.). Išlaidos, kurias projekto vykdytojas ar projekto partneris patiria pirkdamas prekių, paslaugų ar darbų iš kitų įgyvendinant projektą dalyvaujančių ūkio subjektų, kurie nelaikomi projekto partneriais, yra tinkamos finansuoti, jei nepažeidžiamas skaidrumo principas, t. y. jei toks įgyvendinant projektą dalyvaujantis ūkio subjektas savo reikšmingumu negali būti prilyginamas projekto partneriui, pvz., kai paslaugos perkamos iš organizacijos, kurios darbuotojai yra projekto

mokymų dalyviai, tačiau organizacija kitaip nėra susijusi su vykdomu projektu (nepripažinti siekiant nustatyto projekto tikslo ir (ar) rezultatų, nedalyvauja vykdant projekto veiklas ar pan.).

17. Pagal PAFT 289.11 papunktį, netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos, kurios anksčiau buvo finansuotos (apmokėtos) iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir (ar) savivaldybių biudžetų, kitų piniginių išteklių, kuriais disponuoja valstybė ir (ar) savivaldybės, ES struktūrinių fondų, kitų ES fondų, kitų ES finansinės paramos priemonių ar kitos tarptautinės paramos lėšų ir kurioms apmokėti skyrus ES struktūrinių fondų lėšų jos būtų pripažintos tinkamomis finansuoti ir (ar) apmokėtos daugiau nei vieną kartą, t. y. netinkamomis finansuoti laikomos išlaidos, patirtos perkant, nudauginti, nuomojantis ar finansinės nuomos (lizingo) būdu įsigyjant turtą, produktus, paslaugas ar darbus, kurių įsigijimo išlaidos jau buvo deklaruotos Europos Komisijai, taip pat darbo užmokesčio ar kitų išmokų išlaidos, kurios jau buvo deklaruotos Europos Komisijai. Siekdamas įvertinti, ar projekto vykdytojo planuojamos įgyvendinti (įgyvendinamos) veiklos ir veiklų įgyvendinimo išlaidos nebus pakartotinai finansuojamos (t. y. ar veiklos nebuvo įgyvendintos ir išlaidos finansuotos pagal kitus įgyvendinamus ar įgyvendintus projektus ir deklaruotos Europos Komisijai), atsakingos institucijos vykdo dvigubo finansavimo prevenciją ir kontrolę (pvz., gali atlikti kryžminę dokumentų patikrą ir kitus veiksmus).

18. Atsakinga ir įgaliotoji institucijos, pagal kompetenciją planuodamos projektus ar kvietimus teikti paraiškas, vertindamos paraiškas, taip pat turi įsitikinti, kad projektai, dėl kurių planuojama sudaryti projektų sutartis, atitiks patikimo finansų valdymo principą, t. y. planuojamos finansuoti veiklos nedubliuos iš viešųjų lėšų (neatsižvelgiant į jų finansavimo šaltinį ar projekto vykdytoją) jau įgyvendintas ar planuojamas finansuoti veiklas, jei toks dubliavimas galėtų reikšti neefektyvų viešųjų lėšų panaudojimą, kad dėl netinkamo planavimo nebus švaistomos viešosios lėšos, pvz., pirmiau finansuojant vienus darbus, paskui kitus, kurie turėtų sugriauti ar perdaryti tai, kas padaryta, ir pan. Vertinant tokių planuojamų finansuoti išlaidų tinkamumą finansuoti turi būti įvertintas jų būtinumas, veiklas planuojančio subjekto įtaka neefektyviam planavimui ir kitos aplinkybės. Tinkamai pagrįstais atvejais išlaidos toms pačioms veikloms įgyvendinti gali būti tinkamos finansuoti, pvz., statinio paprastasis remontas, jei ankstesnio remonto garantinis laikotarpis yra pasibaigęs, sukurtos duomenų bazės funkcinių galimybių išplėtimas, jei tai padidintų produkto efektyvumą, parengto produkto adaptavimas ar pan.

IV SKYRIUS

PVM

19. Projekto vykdytojo ar projekto partnerio sumokamas pirkimo ir (ar) importo PVM laikomas tinkamomis finansuoti išlaidomis tik tuo atveju, jei projekto vykdytojas ar projekto partneris teisės aktų nustatyta tvarka neturi galimybės jo įtraukti į PVM atskaitą, nes:

19.1. įsigyjamos prekės ir paslaugos skirtos ne ekonominei veiklai. Ekonominė veikla suprantama kaip veikla, kurią vykdant siekiama gauti bet kokių pajamų (neatsižvelgiant į tai, ar ją vykdant siekiama gauti pelno). Viešųjų juridinių asmenų (valstybės, savivaldybių, valstybės ar savivaldybių institucijų bei įstaigų, valstybės įsteigtų garantijų institucijų, o įstatymų nustatytais atvejais – ir kitų viešųjų juridinių asmenų) veikla, kurią vykdyti šiuos asmenis įpareigoja teisės aktai, nelaikoma ekonomine veikla. Tačiau tuo atveju, jeigu vykdoma veikla konkuruoja su kitų asmenų tiekiamomis prekėmis ir (arba) teikiamomis paslaugomis ir ji nelaikytina mažareikšme (nustatant veiklos mažareikšmiškumą, rekomenduojama vadovautis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, pvz., byla *Isle of Wight C-288/07*), tokia veikla turėtų būti laikoma ekonomine veikla;

19.2. įsigyjamos prekės ir paslaugos yra skirtos PVM neapmokestinamai veiklai vykdyti. PVM neapmokestinamų veiklų sąrašas pateikiamas Pridėtinės vertės mokesčio įstatyme;

19.3. sumokėtas pirkimo ir (ar) importo PVM neatskaitomas pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 62 straipsnio nuostatas (pramogoms ir reprezentacijai tenkantis pirkimo ir (ar) importo PVM, už kitą asmenį sumokėtas PVM, PVM už keleivių vežimo lengvaisiais automobiliais paslauga), išskyrus šiame straipsnyje nurodytas kai kurias išimtis.

20. Projekto vykdytojo ar projekto partnerio sumokamas pirkimo ir (ar) importo PVM laikomas netinkamomis finansuoti išlaidomis tuo atveju, jei projekto vykdytojas ar projekto partneris teisės aktų nustatyta tvarka turi galimybę jį įtraukti į PVM atskaitą, kai įsigyjamos prekės ir paslaugos skirtos asmeniui vykdyti PVM apmokestinamą prekių tiekimą ir (ar) paslaugų teikimą (Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 58 straipsnio 1 dalis). Pirkimo ir (ar) importo PVM priskyrimas tinkamoms ar netinkamoms finansuoti išlaidoms nepriklauso nuo to, ar projekto vykdytojas (projekto partneris) yra PVM mokėtojas, t. y. nesvarbu, ar konkretus projekto vykdytojas (projekto partneris) faktiškai pasinaudos teise į atskaitą.

21. Jei įgyvendinant projektą sukurtas rezultatas bus naudojamas tiek PVM apmokestinamai, tiek PVM neapmokestinamai veiklai vykdyti, laikoma, kad bus vykdoma mišri veikla. Tokiu atveju tik dalis sumokėto pirkimo ir (ar) importo PVM gali būti įtraukiama į PVM atskaitą. Vykdytą mišrią veiklą:

21.1. tinkamomis finansuoti PVM išlaidomis laikoma pirkimo ir (ar) importo PVM dalis, kurios nėra galimybės įtraukti į PVM atskaitą, jei įmanoma ją tiksliai nustatyti;

21.2. netinkamomis finansuoti PVM išlaidomis laikoma:

21.2.1. atskaitomo pirkimo ir (ar) importo PVM dalis, kurią galima tiksliai nustatyti;

21.2.2. visas pirkimo ir (ar) importo PVM, kai neįmanoma tiksliai nustatyti neatskaitomos sumokėto PVM dalies.

22. Esant tokiai projekto struktūrai, kai projekto vykdytojas teisės į PVM atskaitą neįgyja, tačiau atskaita galėtų pasinaudoti projekto partneris, būtina atsižvelgti į konsoliduotą projekto vykdytojo ir projekto partnerio veiklą. PVM finansavimo klausimas negali priklausyti nuo projekto struktūros. Jei įmanoma tokia projekto įgyvendinimo struktūra, pagal kurią PVM yra atskaitomas, PVM turėtų būti laikomas netinkamu finansuoti (pvz., kai įgyvendinant projektą PVM apmokestinamai veiklai vykdyti sukuriama infrastruktūra, kurią pirkimo PVM sumokėjęs projekto vykdytojas perduos projekto partneriui, kuris projekto įgyvendinimo metu pirkimo ir (ar) importo PVM nesumokėjo).

23. Esant galimybei pakeisti projekto įgyvendinimo struktūrą, PVM neturėtų būti pripažintas tinkamu finansuoti. Išimtiniais atvejais, jeigu dėl pagrįstų priežasčių (pvz., rangos sutartis negali būti pakeista, nes tai prieštarautų Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis) pakeisti projekto įgyvendinimo struktūros neįmanoma arba būtų ekonomiškai neracionalu (išlaidos padidėtų daugiau, nei būtų įmanoma atskaityti PVM), PVM galėtų būti pripažintas tinkamu finansuoti.

24. Jei projekto vykdytojas ar projekto partneris projekto įgyvendinimo metu arba pasibaigus projektui įgyja teisę į PVM atskaitą vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais ir turi galimybę susigrąžinti iš projekto lėšų sumokėtą PVM, net jei tokia galimybė nepasinaudoja, iš projekto lėšų sumokėtas PVM pripažįstamas netinkamu finansuoti.

25. Projekto vykdytojas privalo informuoti įgaliotąją instituciją, kad jis arba projekto partneris vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais įgijo teisę į PVM atskaitą ir turi galimybę susigrąžinti iš projekto lėšų sumokėtą PVM, net jei tokia galimybė nepasinaudojo, ir sugrąžinti netinkamą finansuoti PVM PAFT nustatyta tvarka.

26. Netinkamomis finansuoti išlaidomis taip pat laikomas PVM, kurį sumoka užsienio apmokestinamasis asmuo, kaip apibrėžta Pridėtinės vertės mokesčio įstatyme. Netinkamomis finansuoti išlaidomis taip pat laikomas projekto įgyvendinimo metu arba pasibaigus projektui iš projekto lėšų užsienyje sumokėtas Lietuvos Respublikos apmokestinamojo asmens PVM, kurį Lietuvos Respublikos apmokestinamasis asmuo susigrąžino pasinaudodamas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Elektroninių prašymų priėmimo sistema (EPRIS). Apie tokią aplinkybę projekto vykdytojas privalo nedelsdamas informuoti įgaliotąją instituciją.

V SKYRIUS

DIDŽIAUSIA TINKAMŲ FINANSUOTI IŠLAIDŲ SUMA IR PROJEKTO PAJAMOS

27. Didžiausia projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma ir didžiausias leistinas projektui skirti finansavimo lėšų dydis (įvertinus projekto vykdytojo (kartu su projekto partneriais) tinkamoms finansuoti išlaidoms apmokėti skiriamą nuosavą įnašą, jeigu taikoma) nustatomi projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu ir įrašomi į projekto sutartį. Didžiausia galima projektui skirtų finansavimo lėšų suma gali būti išmokėta projekto vykdytojui, jeigu jis laiku ir nepažeisdamas sutarties reikalavimų įgyvendina projektą ir tinkamai pagrindžia išlaidas.

28. Vertinant projekto tinkamumą finansuoti, vadovaujantis projekto paraiškoje pateikta informacija, taip pat įvertinama, ar įgyvendinant projektą neplanuojama gauti pajamų.

29. Projekto vykdytojo gautos netesybos (bauda, delspinigiai) iš trečiųjų šalių, kurios kompensuoja projekto vykdytojo patirtą žalą dėl trečiųjų šalių įsipareigojimų neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo, nėra laikomos projekto pajamomis ir nesumažina projekto tinkamų finansuoti išlaidų sumos, jeigu dėl to nesumažėja prekių tiekėjui, paslaugų teikėjui ar rangovui atliekamo mokėjimo suma.

30. Projekto pajamomis taip pat nėra laikomos projekto vykdytojo dėl supaprastintai apmokamų išlaidų sutaupytos lėšos.

VI SKYRIUS

PROJEKTO IŠLAIDŲ APSKAITA, DOKUMENTŲ RENGIMAS IR SAUGOJIMAS

31. Projekto išlaidų apskaita turi būti vykdoma skaidriai, sąžiningai ir teisingai, atsižvelgiant į projekto sutarties, sutarčių su projekto partneriais, ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus. Visi su projektu susiję ūkiniai įvykiai ir ūkinės operacijos turi būti registruojami projekto vykdytojo ar projekto partnerio ir paslaugų teikėjo, prekių tiekėjo arba rangovo apskaitoje bei pagrįsti apskaitos dokumentais.

32. Projekto vykdytojas kredito įstaigoje turi turėti atskirą sąskaitą projektui skiriamo finansavimo lėšoms tvarkyti (išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus), jeigu numatoma išmokėti avansą projektui finansuoti ir (ar) projekto išlaidoms taikyti sąskaitų apmokėjimo būdą. Jeigu pasikeičia projekto sutartyje nurodytos projekto sąskaitos duomenys, projekto vykdytojas privalo ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo duomenų pasikeitimo dienos apie tai elektroniniu paštu pranešti įgaliotajai institucijai. Jei projekto vykdytojas neįvykdo šios pareigos arba projekto sąskaitos duomenys pasikeičia po to, kai įgaliotoji institucija patvirtina mokėjimo prašymą, ir projekto finansavimo lėšos yra pervedamos į ankstesnę projekto sąskaitą, toks projekto finansavimo lėšų pervedimas yra laikomas tinkamu ir visa atsakomybė dėl tokio projekto finansavimo lėšų pervedimo tenka projekto vykdytojui.

33. Su projektu susijusios operacijos yra laikomos projekto vykdytojo arba projekto partnerio bendros apskaitos sudėtine dalimi. Projekto vykdytojas ir projekto partneris projekto įgyvendinimo metu privalo užtikrinti tinkamą projekto išlaidų buhalterinės apskaitos atskyrimą nuo projekto vykdytojo arba projekto partnerio bendros buhalterinės apskaitos. Su projektu susiję buhalterinės apskaitos įrašai turi būti lengvai atskiriami nuo kitų įprastinių operacijų arba su kitais vykdomais projektais susijusių operacijų. Projekto operacijų apskaitai tvarkyti rekomenduojama naudoti atskiras sąskaitų plano subsąskaitas arba kitaip atskirti operacijas, pvz., naudojant kodavimą.

34. Su projektu susijusių išlaidų ar pinigų judėjimo apskaitai tvarkyti rekomenduojama naudoti dvejetainį įrašą. Projekto vykdytojai ar projekto partneriai, kurie pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus dvejetainio įrašo naudoti neprivalo, gali apskaitą tvarkyti įprasta tvarka.

35. Jeigu projekto išlaidoms ar jų daliai taikomas supaprastintas išlaidų apmokėjimas, projekto vykdytojas ar projekto partneris šių išlaidų buhalterinę apskaitą tvarko vadovaudamasis ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktais, tačiau mokėjimo prašymuose nurodomą tinkamų finansuoti išlaidų sumą apskaičiuoja pagal projekto sutartyje nustatytus supaprastintai apmokamų išlaidų (įkainių, sumų, normų) dydžius. Projekto vykdytojas ar projekto partneris neturi atskirti tokių išlaidų apskaitos nuo kitų įprastinių savo operacijų.

36. Įgaliojamajai institucijai pateikiamos projekto tinkamų finansuoti išlaidų patvirtinimo dokumentų kopijos neprivalo būti tvirtinamos. Projekto vykdytojas ar projekto partneris neprivalo pasirašyti paslaugų teikėjo, prekių tiekėjo ar rangovo sąskaitų, kurių kopijos teikiamos įgaliojamajai institucijai, tačiau privalo jas patikrinti.

37. Jeigu kaip išlaidų patvirtinimo dokumentai teikiamos projekto vykdytojo ar projekto partnerio parengtos (užpildytos) pažymos, jos turi būti pasirašytos projekto vykdytojo ar projekto partnerio vadovų arba jų įgaliotų asmenų. Pažymose užtenka nurodyti išlaidų patvirtinimo dokumentų numerius ir datą (jeigu taikoma), o pačių dokumentų pateikti nereikia, jeigu atsakinga ir įgaliotoji institucija nenurodo kitaip.

38. Jeigu tik dalis patiriamų išlaidų yra susijusi su projektu, ši dalis privalo būti aiškiai ir argumentuotai nustatyta kaip faktinis dydis arba taikant *pro rata* principą. Norėdamas taikyti *pro rata* principą, pareiškėjas ar projekto vykdytojas arba projekto partneris turi įgaliojamajai institucijai pateikti išlaidų *pro rata* principo metodiką ir nurodyti, kad netinkamų finansuoti išlaidų dalis bus apmokėta kitomis nei projektui skirtu finansavimo lėšomis (pvz., projektui vykdyti naudojamų patalpų nusidėvėjimo sąnaudų ar nuomos išlaidų dalį rekomenduojama skaičiuoti nuo patalpų ploto (projektui vykdyti naudojamo ploto dalis nuo bendro patalpų ploto). Taip pat rekomenduojama atsižvelgti į tai, kiek laiko patalpos naudojamos projekto reikmėms (pvz., jei projekto vykdymo reikmėms patalpos naudojamos tik pusę darbo dienos, projektui galima priskirti tik pusę naudojamų patalpų nusidėvėjimo (nuomos) išlaidų). Jei darbui įgyvendinant projektą skiriama tik dalis darbo laiko pagal pagrindinę sutartį, darbo užmokesčio išlaidas rekomenduojama skaičiuoti proporcingai dirbtam laikui (darbuotojo darbo vykdant projektą laikas nuo bendro darbuotojo darbo laiko).

39. Visi su projekto įgyvendinimu susiję dokumentai turi būti saugomi PAFT VI skyriaus šeštajame skirsnyje nustatyta tvarka.

VII SKYRIUS

PROJEKTO TINKAMŲ FINANSUOTI IŠLAIDŲ APMOKĖJIMO BŪDAI

40. Mokėjimai projekto vykdytojui vykdomi pagal jo įgaliojamajai institucijai teikiamus mokėjimo prašymus.

41. Projekto išlaidos gali būti apmokamos šiais būdais (konkretus kiekvienam projektui taikytinas mokėjimo būdas ar atskiri būdai pagal skirtingus išlaidų tipus nustatomi projekto sutartyje):

41.1. išlaidų kompensavimo būdu, kai projekto vykdytojas deklaruoja faktiškai patirtas ir apmokėtas išlaidas;

41.2. sąskaitų apmokėjimo būdu, kai projekto vykdytojas deklaruoja faktiškai patirtas, bet dar neapmokėtas išlaidas.

42. Išlaidos, kurioms taikomas supaprastintas apmokėjimas (išskyrus fiksuotąją projekto išlaidų normą), yra apmokamos tik išlaidų kompensavimo būdu.

43. Supaprastintai išlaidos gali būti apmokamos šiais būdais:

43.1. pagal fiksuotuosius projekto išlaidų vieneto įkainius (toliau – fiksuotasis įkainis);

43.2. pagal fiksuotąsias projekto išlaidų sumas (toliau – fiksuotoji suma);

43.3. pagal fiksuotąsias projekto išlaidų normas (toliau – fiksuotoji norma).

VIII SKYRIUS

SUPAPRASTINTAI APMOKAMOS IŠLAIDOS

PIRMASIS SKIRSNIS

BENDRIEJI SUPAPRASTINTO IŠLAIDŲ APMOKĖJIMO PRINCIPAI

44. Išlaidos supaprastintai gali būti apmokamos tik tais atvejais, jeigu galimybė išlaidas apmokėti supaprastintai iš anksto (iki projekto sutarties sudarymo) nustatyta projektų finansavimo sąlygų apraše (toliau – PFSA), aiškiai nurodant jų taikymo sritį.

45. Projekto ar atskirų jo veiklų išlaidos negali būti apmokamos supaprastintai, jeigu projekto veiklos vykdomos išimtinai rangos būdu. Projekto veiklų rangos (angl. *outsourcing*) išlaidomis laikomos tik tų veiklų, kurias visiškai įgyvendina ne pats projekto vykdytojas, o paslaugų teikėjai, prekių tiekėjai ar rangovai, išlaidos. Statinio statybos, statinio paprastojo remonto ir kitų darbų, taip pat įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto įsigijimo išlaidos visais atvejais laikomos projekto veiklų rangos išlaidomis.

1 pavyzdys:

Fiksuotasis valandinis mokymo įkainio dydis, į kurį įeina lektorių darbo užmokesčio, patalpų išlaikymo ar nuomos, mokymo priemonių įsigijimo ir panašios išlaidos, gali būti nustatomas ir taikomas tuo atveju, jeigu mokymą organizuoja ir vykdo projekto vykdytojo ar projekto partnerio darbuotojai, t. y. jeigu nėra perkamas visas mokymo teikimo ir organizavimo paslaugos paketas. Tačiau į fiksuotojo įkainio dydį gali būti įskaičiuotos tam tikrų prekių ar paslaugų įsigijimo išlaidos (pvz., mokymo patalpų nuomos paslaugų, turimų patalpų valymo ir priežiūros paslaugų ir pan. išlaidos).

2 pavyzdys:

Fiksuotoji suma gali būti nustatoma ir taikoma apskaičiuojant renginio, už kurio organizavimą (dalyvių kvietimą, registravimą, programos rengimą, atskirų pirkimų (renginio patalpų nuomos, dalyvių maitinimo ir pan.) vykdymą ir kitas organizacines veiklas) yra atsakingas pats projekto vykdytojas, t. y. dėl viso renginio organizavimo nėra sudaroma sutartis su paslaugos teikėju perkant renginio organizavimo paslaugų paketą, išlaidas.

46. Tos pačios išlaidos negali būti apmokamos daugiau negu vieną kartą pagal skirtingus supaprastinto išlaidų apmokėjimo būdus, t. y. jie negali būti taikomi toms pačioms išlaidoms. Pavyzdžiui, jeigu įgyvendinant projektą taikomi fiksuotieji darbo užmokesčio įkainiai ir fiksuotoji stažutės suma, į fiksuotąją stažutės sumą negali būti įskaičiuotos darbo užmokesčio išlaidos, apmokamos pagal fiksuotuosius įkainius.

47. Kai išlaidos apmokamos supaprastintai, projekto vykdytojas įgaliotajai institucijai neteikia išlaidas pagrindžiančių ir išlaidų apmokėjimą įrodančių dokumentų kopijų (išskyrus atvejus, kai šių dokumentų reikia įrodyti, kad pasiektas kiekybinis rezultatas ir (ar) įgyvendintas projektas (veikla) ar jo dalis).

48. Jeigu projekto vykdytojo faktiškai patirtos išlaidos yra didesnės už apskaičiuotas taikant nustatytas fiksuotąsias normas, fiksuotuosius įkainius ar fiksuotąsias sumas, skirtumas yra apmokamas iš projekto vykdytojo nuosavų lėšų.

49. Projekto vykdytojui ar projekto partneriui nepanaudojus visų lėšų, gautų pagal fiksuotąją normą, fiksuotuosius įkainius ar fiksuotąsias sumas, lėšų likutį jis gali panaudoti kitoms projekto išlaidoms apmokėti, jei jos nėra apmokamos iš kitų projektui skirtų lėšų. Atlikdamas šiuos veiksmus projekto vykdytojas privalo laikytis teisės aktų, reglamentuojančių projekto vykdytojo buhalterinę apskaitą.

50. Įvertinęs faktiškai patirtas išlaidas, projekto vykdytojas taip pat turi teisę, suderinęs su įgaliotąja institucija, grąžinti lėšas (ar jų dalį), kurios buvo gautos supaprastintai apmokant išlaidas.

ANTRASIS SKIRSNIS

FIKSUOTŪJŲ ĮKAINIŲ IR FIKSUOTŪJŲ SUMŲ TAIKYMAS

51. Galimybė taikyti fiksuotuosius įkainius ir fiksuotąsias sumas nustatoma PFSA.

52. Fiksuotieji įkainiai ar fiksuotosios sumos negali būti nustatomi ir taikomi, kai išlaidos patiriamos kaip projekto veiklų rangos išlaidos. Fiksuotieji įkainiai ir fiksuotosios sumos negali būti nustatomi išlaidų kategorijoje „Netiesioginės išlaidos ir kitos išlaidos pagal fiksuotąją projekto išlaidų normą“.

53. Jeigu fiksuotųjų įkainių ar fiksuotųjų sumų dydžiai yra iš anksto nustatyti ir taikytini visiems pagal PFSA finansuojamiems projektams, PFSA nustatomi maksimalūs šių įkainių ar sumų dydžiai, nurodant:

53.1. fiksuotojo įkainio ar fiksuotosios sumos pavadinimą pagal išlaidų tipą (pvz., darbo užmokesčio išlaidų fiksuotasis įkainis);

53.2. biudžeto išlaidų kategorijas, kurioms taikomi fiksuotieji įkainiai ar fiksuotosios sumos;

53.3. fiksuotųjų įkainių kiekybinio rezultato matavimo vienetą;

53.4. taikant fiksuotąsias sumas – reikalaujamą pasiekti veiklos įgyvendinimo rezultatą (gali būti apibūdintas vienu ar keletu požymių);

53.5. nuorodą į teisės aktą (-us) ar atlikto tyrimo rezultatus, kuriais remiantis nustatomas fiksuotojo įkainio ar fiksuotosios sumos dydis.

54. PFSA nurodomi projekto vykdytojo teikiami dokumentai, kuriais įrodoma, kad pasiektas fiksuotojo įkainio kiekybinis rezultatas ar įgyvendinta projekto veikla taikant fiksuotąją sumą.

1 pavyzdys:

Nustatomas fiksuotasis įkainis:

Fiksuotojo įkainio pavadinimas: Fiksuotasis socialinio darbuotojo darbo užmokesčio įkainis.

Biudžeto išlaidų kategorija: 3. Projekto vykdymas.

Fiksuotojo įkainio maksimalus dydis: 5,79 Eur/val. (vadovaujantis 2013 m. gruodžio 10 d. Fiksuotųjų socialinių darbuotojų darbo užmokesčio įkainių nustatymo tyrimo išvadomis (tyrimas nurodytas tik kaip pavyzdys).

Fiksuotojo įkainio matavimo vienetas: 1 darbo valanda (įskaitant kasmetinių atostogų, pirmų dviejų ligos dienų, už kurias pašalpą moka darbdavys, ir teisės aktuose nustatytų papildomų poilsio dienų darbuotojams, auginantiems du ar daugiau vaikų iki 12 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų, laiką).

Dokumentai, kuriais įrodoma, kad pasiektas fiksuotojo įkainio kiekybinis rezultatas:

1) dokumentinis įrodymas apie asmenų įgyvendinant projektą išdirbtą valandų skaičių – nustatytos formos suvestinė pažyma, kurioje nurodomas darbuotojo vardas, pavardė, pareigybė, per ataskaitinį laikotarpį dirbtų valandų skaičius;

2) dokumentai, kuriuose nustatomos asmens darbo funkcijos, pvz., darbo sutartys arba jų išrašai, projekto vykdytojo ar projekto partnerio vadovo įsakymas ar potvarkis dėl darbuotojų paskyrimo dirbti su projektu (jeigu taikoma), kuriame turėtų būti nurodytos darbuotojo pareigos įgyvendinant projektą, projekto numeris ir (arba) pavadinimas, darbo su projektu trukmė.

2 pavyzdys:

Nustatoma fiksuotoji suma:

Fiksuotosios sumos pavadinimas: Fiksuotoji suma projekto viešinimo renginiui.

Biudžeto išlaidų kategorija: 4. Informavimas apie projektą.

Fiksuotosios sumos maksimalus dydis: 1 158,48 Eur (vadovaujantis 2014 m. sausio 21 d. Supaprastintų apmokėjimo būdų taikymo viešinimo renginiams tyrimo išvadomis (tyrimas nurodytas tik kaip pavyzdys).

Veiklos įgyvendinimo rezultatas: Organizuotas projekto viešinimo renginys (minimalus renginio dalyvių skaičius – 50; minimali renginio trukmė – 4 val.).

Dokumentai, kuriais įrodomas projekto veiklos įgyvendinimas:

1) viešinimo renginio programa, kurioje nurodyta renginio data ir vieta, dienotvarkė;

2) renginio dalyvių sąrašas, nurodant dalyvio vardą, pavardę, kontaktinę informaciją, su dalyvių parašais;

3) ne mažiau kaip 1 renginio nuotrauka, kurioje užfiksuoti renginio dalyviai ir pranešėjas (-ai).

55. Pareiškėjas turi teisę paraiškoje nurodyti mažesnius fiksuotųjų įkainių ir fiksuotųjų sumų dydžius negu PFSA nustatyti maksimalūs dydžiai.

56. Jeigu fiksuotųjų įkainių ar fiksuotųjų sumų dydžiai nustatomi atskirai kiekvienam projektui jo tinkamumo finansuoti vertinimo metu vadovaujantis pareiškėjo pateiktais duomenimis, kurie yra patikimi ir gali būti patikrinami, arba projekto biudžetu (gali būti taikoma, kai maksimali

projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma neviršija 100 000 Eur), PFSA maksimalūs fiksuotųjų įkainių dydžiai nėra nustatomi (nustatoma tik galimybė juos taikyti). Šiuo atveju projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu taip pat gali būti nustatomi fiksuotojo įkainio matavimo vienetas ir fiksuotosios sumos veiklos įgyvendinimo rezultatas bei dokumentai, reikalingi šiam rezultatui pagrįsti.

57. PFSA, paraiškoje ir (ar) projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu nustatyti projekto fiksuotųjų įkainių ar fiksuotųjų sumų dydžiai perkeliama į projekto sutartį ir nesikeičia projekto įgyvendinimo metu, išskyrus atvejus, jeigu pasikeičia jų taikymą reglamentuojantys teisės aktai. Tokiu atveju naujai nustatyti fiksuotųjų įkainių ar fiksuotųjų sumų dydžiai taikomi nuo teisės akto pakeitimo įsigaliojimo dienos.

58. Išlaidos pagal fiksuotuosius įkainius pripažįstamos tinkamomis finansuoti proporcingai pasiektiems kiekybiniam rezultatams.

59. Išlaidos pagal fiksuotąją sumą pripažįstamos tinkamomis finansuoti visa apimtimi tuo atveju, jei projekto vykdytojas pasiekia projekto sutartyje nurodytą veiklos įgyvendinimo rezultatą. Priešingu atveju visos išlaidos pagal fiksuotąją sumą nėra tinkamos finansuoti.

60. Vieno projekto fiksuotoji suma ar fiksuotosios sumos negali viršyti 50 000 Eur.

61. Esant galimybei, jeigu įmanoma nustatyti kiekybinio rezultato matavimo vieneta, rekomenduojama taikyti fiksuotuosius įkainius, nes taikant fiksuotąsias sumas rizika, kad visos supaprastintai apmokamos išlaidos bus pripažintos netinkamomis finansuoti (negalimas proporcingas iš dalies pasiektų rezultatų apmokėjimas taikant fiksuotąją sumą), yra didesnė. Nesant galimybės taikyti fiksuotųjų įkainių, rekomenduojama vietoj vienos projekto fiksuotosios sumos numatyti keletą mažesnių fiksuotųjų sumų.

62. Jeigu projekto vykdytojas deklaruoja mažesnę, negu planuota, fiksuotojo įkainio matavimo vienetų skaičių arba mažiau fiksuotosios sumos veiklos vienetų, t. y. patiria mažiau, negu planuota, išlaidų, apmokamų taikant fiksuotuosius įkainius arba fiksuotąsias sumas, sutaupytos lėšos gali būti perkeliama į kitų veiklos rodiklių ir (ar) išlaidų kategorijų eilutes.

1 pavyzdys:

Nustatytas fiksuotasis tyrėjo darbo užmokesčio įkainis yra 20 Eur/val. Projekto paraiškoje buvo numatyta, kad tyrėjas dirbs 1 000 val., tačiau planuotas projekto rezultatas pasiektas dirbus 950 val. Prireikus sutaupytos lėšos ($50 \times 20 = 1\,000$ Eur) gali būti panaudotos kitoms to paties veiklos rodiklio išlaidoms finansuoti (sutarties keitimas neatliekamas) arba perkeltos į kito veiklos rodiklio (-ių) ir (ar) kitos išlaidų kategorijos eilutę (atliekami sutarties keitimai).

2 pavyzdys:

Nustatyta informacinio renginio išlaidų fiksuotoji suma yra 100 Eur, iš viso įgyvendinant projektą numatyta, kad vyks 20 tokių renginių ($20 \times 100 = 2\,000$ Eur), tačiau įgyvendinant projektą paaiškėja, kad užtenka 10 renginių. Prireikus sutaupytos lėšos ($10 \times 100 = 1\,000$ Eur) gali būti perkeltos į kito veiklos rodiklio (-ių) ir (arba) kitos išlaidų kategorijos eilutę (atliekami sutarties keitimai).

63. Projekto sutartyje nustatytas fiksuotojo įkainio matavimo vienetų skaičius ar fiksuotosios sumos veiklos vienetų skaičius gali būti padidintas sutaupyta lėšas perkeliama iš kitų veiklos rodiklių ir (ar) išlaidų kategorijų eilučių, keičiant projekto sutartį PAFT IV skyriaus antrajame skirsnyje nustatyta tvarka.

TREČIASIS SKIRSNIS FIKSUOTOSIOS NORMOS TAIKYMAS

64. Gali būti taikomos tokios fiksuotosios normos:

64.1. standartinė fiksuotoji norma – netiesioginėms (projekto administravimo ir susijusioms) išlaidoms apmokėti, nustatoma (procentais), neviršijant Fiksuotosios normos taikymo netiesioginėms projekto išlaidoms apmokėti tvarkos apraše (PAFT 5 priedas) nustatytų ribų;

64.2. 15 proc. fiksuotoji norma – netiesioginėms išlaidoms apmokėti, jos dydis – 15 proc. projektą vykdančio personalo darbo apmokėjimo (darbo užmokesčio, kaip jis apibrėžtas Instrukcijų X skyriaus ketvirtajame skirsnyje, ir susijusių darbdavio įsipareigojimų) išlaidų;

64.3. individuali fiksuotoji norma – netiesioginėms ir (ar) daliai tiesioginių projekto išlaidų apmokėti, nustatoma individualiai kiekvienam projektui, vadovaujantis jo biudžetu; ši norma gali būti taikoma tik tuomet, kai projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma (įskaitant išlaidas, apmokamas pagal fiksuotąją normą) neviršija 100 000 Eur;

64.4. kita fiksuotoji norma – netiesioginėms ir (ar) daliai tiesioginių projekto išlaidų apmokėti, kai fiksuotoji norma nustatoma vadovaujantis atlikto reprezentatyvaus tyrimo rezultatais arba Lietuvos Respublikos ar ES teisės aktuose ar kituose dokumentuose galiojančia schema.

65. Galimybė taikyti konkrečią fiksuotąją normą ir išlaidų rūšys, kurioms taikoma fiksuotoji norma (-os), nustatomos PFSA. Daugeliu atvejų (išskyrus Instrukcijų 64.4 papunktyje nurodytą atvejį) PFSA yra nustatomi ir fiksuotosios normos dydžiai.

66. Projektui taikoma fiksuotoji norma nustatoma projekto sutartyje ir projekto įgyvendinimo metu negali būti keičiama, išskyrus atvejus, kai projektui skiriamas papildomas finansavimas arba pasikeitus fiksuotosios normos taikymą reglamentuojantiems teisės aktams. Tokiu atveju fiksuotoji norma nustatoma iš naujo ir pagal ją apmokamos projekto išlaidos perskaičiuojamos atsižvelgiant į per visą projekto sutarties laikotarpį skirtą finansavimą.

Standartinės netiesioginių išlaidų fiksuotosios normos taikymas

67. Išlaidų, kurios negali būti priskiriamos tiesioginėms, kai projekto netiesioginės išlaidos apmokamos taikant fiksuotąją normą, sąrašas nurodytas PAFT 299 punkte ir Instrukcijų IX skyriaus 1 lentelėje.

68. Netiesioginėms išlaidoms taikomos standartinės fiksuotosios normos (kai taikomos standartinės fiksuotosios normos) yra nustatytos Fiksuotosios normos taikymo netiesioginėms projekto išlaidoms apmokėti tvarkos apraše (PAFT 5 priedas) ir projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu nustatomos atsižvelgiant į projekto tinkamų finansuoti išlaidų sumą bei projekto veiklų rangos išlaidų dalį.

1 pavyzdys:

Projekto, skirto investicijoms į naujo statinio statybą ir (ar) statinio paprastąjį remontą, pareiškėjas apskaičiavo, kad jo projekto tiesioginių išlaidų suma sudaro 144 810,01 Eur, o perkamų išteklių dalis – 72 405,01 Eur (50 proc. tiesioginių projekto išlaidų). Vadovaudamasis Fiksuotosios normos taikymo netiesioginėms projekto išlaidoms apmokėti tvarkos aprašo (PAFT 5 priedas) 5 punktu, projekto vykdytojas netiesioginėms išlaidoms preliminariai pritaikė 11,35 proc. netiesioginių išlaidų fiksuotąją normą. Tokiu atveju apskaičiuota visa projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma (įskaitant pagal fiksuotąją normą apmokamas netiesiogines išlaidas) sudarys $144\,810,01 + 16\,435,94 = 161\,245,95$ Eur, o projekto veiklų rangos išlaidų dalis – 44,9 proc. visų tinkamų finansuoti išlaidų, t. y. projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma patenka į intervalą, kuriam esant projekto netiesioginėms išlaidoms taikoma 11,35 proc. fiksuotoji norma.

2 pavyzdys:

Projekto, skirto investicijoms į naujo statinio statybą ir (ar) statinio paprastąjį remontą, tiesioginių išlaidų suma sudaro 165 083,41 Eur, o veiklų rangos išlaidų dalis yra 50 proc., t. y. 82 541,71 Eur, pritaikius 11,35 proc. netiesioginių išlaidų fiksuotąją normą, visos tinkamos finansuoti projekto išlaidos (kartu su netiesioginėmis) sudarys $165\,083,41 + 18\,736,97 = 183\,820,38$ Eur (veiklų rangos išlaidos – 44,90 proc. šios sumos), t. y. bendra projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma viršija 175 000,99 Eur ir patenka į kitą vertės intervalą, kuriam esant projekto netiesioginėms išlaidoms taikoma tik 8,31 proc. fiksuotoji norma. Pritaikius 8,31 proc. fiksuotąją normą, projekto netiesioginių išlaidų suma sudarys 13 718,43 Eur, o bendra projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma sudarys $165\,083,41 + 13\,718,43 = 178\,801,84$ Eur (Fiksuotosios normos taikymo netiesioginėms projekto išlaidoms apmokėti tvarkos aprašo (PAFT 5 priedas) 5 punktas).

Projekto veiklų rangos išlaidų vertinimas nustatant fiksuotąją normą

69. Projekto veiklų rangos išlaidos vertinamos pagal smulkiausią biudžeto vienetą (atsižvelgiant į atvejį, gali būti vertinama pagal pirmo arba antro lygio veiklos rodiklius). Tais atvejais, kai veiklos rodiklis be pirkimų apima ir kitas išlaidas (pvz., dirbančiųjų darbo užmokesčio ar kt.), pirkimų dalis vertinama atskirai nuo kitų išlaidų, t. y. vertinama, ar pagal tą veiklos rodiklį numatytą iš išorės tiekėjų pirkti veiklą (pvz., mokymų ar renginių organizavimą, metodikų rengimą) visiškai įgyvendina ne pats projekto vykdytojas, o paslaugų teikėjai, prekių tiekėjai ar rangovai. Jei pirkdamas paslaugas projekto vykdytojas atlieka kontrolės, priežiūros funkcijas (3–5 pavyzdžiai), tokiu atveju paslaugų pirkimo išlaidos laikomos veiklos ranga.

1 pavyzdys:

Projekto veiklų rangos išlaidomis nelaikomos mokymų ar renginio organizavimo išlaidos, kai už mokymų ar renginio organizavimą (dalyvių kvietimą, registravimą, programos rengimą, atskirų pirkimų (reikalingų patalpų nuomos, dalyvių maitinimo ir pan.) vykdymą ir kitas organizacines veiklas) yra atsakingas pats projekto vykdytojas ar projekto partneris, t. y. dėl viso mokymų ar renginio organizavimo nėra sudaroma sutartis su paslaugos teikėju, nėra perkamas mokymų ar renginio organizavimo paslaugų paketas.

2 pavyzdys:

Veiklos rodiklį sudaro mokymų ar renginio organizavimo išlaidos. Šios išlaidos būtų nepriskiriamos projekto veiklų rangos išlaidoms, kai už mokymų ar renginio organizavimą (dalyvių kvietimą, registravimą, programos rengimą, atskirų pirkimų (reikalingų patalpų nuomos, dalyvių maitinimo ir pan.) vykdymą ir kitas organizacines veiklas) yra atsakingas pats projekto vykdytojas ar projekto partneris, t. y. dėl mokymų ar renginio organizavimo nėra sudaroma sutartis su paslaugos teikėju, nėra perkamas mokymų ar renginio organizavimo paslaugų paketas.

3 pavyzdys:

Veiklos rodiklį sudaro mokymų ar renginio organizavimo paslaugų įsigijimo išlaidos. Projekto vykdytojas perka visą mokymų ar renginio organizavimo paslaugų paketą, tačiau pats kviečia ir registruoja dalyvius. Tokiu atveju perkamų mokymų ar renginio organizavimo paslaugų išlaidos laikomos veiklų ranga, nes tikslinės grupės dalyvavimo užtikrinimas yra projekto vykdytojo, o ne tiekėjo atsakomybė, neatsižvelgiant į tai, ar paslauga perkama vienu paketu, ar ne.

4 pavyzdys:

Projekto vykdytojas perka informacinės sistemos diegimo paslaugas, o projekto vykdytojo darbuotojai atlieka testavimo, kontrolės, diegimo darbų priežiūros funkcijas, už kurias numatytos darbo užmokesčio išlaidoms skirtos lėšos. Tokiu atveju informacinės sistemos pirkimo išlaidos vertinamos neįtraukiant darbo užmokesčio išlaidų ir yra priskiriamos veiklų rangai.

5 pavyzdys:

Projekto vykdytojas perka tyrimo atlikimo paslaugą iš tiekėjo, o projekto vykdytojo darbuotojai atlieka tyrimo aprobavimo funkcijas, už kurias numatytos darbo užmokesčio išlaidoms skirtos lėšos. Tokiu atveju tyrimo atlikimo paslaugų išlaidos vertinamos neįtraukiant darbo užmokesčio išlaidų ir yra priskiriamos veiklų rangai.

70. Įrangos, įrenginių ir kito turto atveju (2 biudžeto kategorija) visos išlaidos yra priskiriamos veiklų rangai, nes su šio turto įsigijimu susijusios išlaidos (darbo užmokesčio montuotojui, komandiruočiai ir kt.) yra įskaičiuojamos į turto savikainą.

71. Vadovaujantis PAFT 5 priedo 7 punkto nuostatomis, išlaidų priskyrimas veiklų rangai pakartotinai įvertinamas galutinio mokėjimo prašymo tikrinimo metu. Atliekamas smulkiausio veiklos rodiklio pakartotinis įvertinimas. Jei po pakartotinio įvertinimo paaiškėja, kad dalis netiesioginių išlaidų turi būti gražintos dėl priskirtos didesnės fiksuotosios normos, turi būti įvertinama, ar projekto vykdymo metu pirkimai vykdyti taip, kaip buvo numatyta paraiškoje.

72. Išlaidos, apmokamos taikant fiksuotuosius įkainius ir (arba) fiksuotąsias sumas, nėra veiklų rangos išlaidos.

73. Įgaliotoji institucija projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu pareiškėjo apskaičiuotą ir paraiškoje nurodytą preliminarią fiksuotąją normą gali koreguoti, atsižvelgdama į tinkamomis finansuoti pripažintų išlaidų sumą ir projekto veiklų rangos išlaidų dalį.

74. Projekto sutartyje nustatytos standartinės netiesioginių išlaidų fiksuotosios normos dydį įgaliotoji institucija dar kartą įvertina tikrindama galutinį mokėjimo prašymą. Nustačius, kad fiksuotoji norma turėjo būti mažesnė ir todėl projekto vykdytojui buvo išmokėta didesnė, nei priklauso, netiesioginių projekto išlaidų suma, išmokėtų lėšų perviršis yra susigrąžinamas. Nustačius, kad dėl sutaupytų projekto išlaidų ar sumažėjusios projekto veiklų rangos išlaidų dalies fiksuotoji norma galėtų būti didesnė, fiksuotoji norma nėra keičiama.

Pavyzdys:

Jeigu tikrinant galutinį mokėjimo prašymą paaiškėja, kad projekto veiklų rangos išlaidos sudarė didesnę, negu planuota, dalį ir dėl to projekto tinkamų finansuoti išlaidų suma pateko į kitą vertės intervalą, kuriam esant projekto netiesioginėms išlaidoms taikoma mažesnė fiksuotoji norma, įgaliotoji institucija, vadovaudamasi PAFT, vienašališkai pakeičia projekto sutartį, nustatydamą mažesnę standartinę fiksuotąją normą, ir projekto vykdytojui išmoka tik likusią netiesioginių išlaidų sumą arba, jeigu buvo išmokėta daugiau, permoką siūlo sugrąžinti.

IX SKYRIUS PROJEKTO BIUDŽETO FORMOS PILDYMAS

75. Tinkamos finansuoti projekto išlaidos nurodomos projekto paraiškos punkto „Projekto biudžetas“ lentelėje.

76. Tinkamos finansuoti projekto išlaidos priskiriamos nustatytoms biudžeto išlaidų kategorijoms. Kiekvienam projekto veiklos rodikliui pasiekti reikalingos išlaidos priskiriamos vienai pasirinktai biudžeto išlaidų kategorijai. Kiekvienam projekto biudžete numatytam (t. y. pirmo lygio) veiklos rodikliui gali būti įvedamas neribotas skaičius detalizuojančių eilučių (t. y. antro lygio veiklos rodiklių). Pirmo lygio veiklos rodiklio vienetų skaičius nėra lygus antro lygio veiklos rodiklių vienetų sumai. Kiekvienam projekto biudžete numatytam veiklos rodikliui lentelės „Projekto biudžetas“ stulpelyje „Išlaidų pagrindimas“ kiekvienam projekto tinkamų finansuoti išlaidų tipui įterpiama atskira eilutė ir rekomenduojama nurodyti tinkamas finansuoti išlaidas pagal projekto tinkamų finansuoti išlaidų tipus.

1 pavyzdys:

Planuojamas pasiekti projekto veiklos rodiklis – pastatytas pastatas (pagal projekto paraiškos 6 punkto „Projekto loginis pagrindimas“ lentelę, veiklos rodiklis Nr. 1.1.1) ir įrengtas prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo centras (pagal projekto paraiškos 6 punkto „Projekto loginis pagrindimas“ lentelę, veiklos rodiklis Nr. 1.1.2). Yra parengtas pastato techninis projektas. Veiklos rodikliui Nr. 1.1.1 pasiekti reikalingos išlaidos, vadovaujantis Instrukcijų 1 lentele „Projekto biudžeto išlaidų kategorijų aprašymas“, priskiriamos 1 biudžeto išlaidų kategorijai „Statyba, remontas ir kiti darbai“. Šio veiklos rodiklio išlaidoms detalizuoti gali būti sukuriamos papildomos eilutės:

<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio Nr.</i>	<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio pavadinimas</i>	<i>Veiklos rodiklio matavimo vnt.</i>	<i>Veiklos rodiklio vnt. skaičius</i>	<i>Tinkamų finansuoti išlaidų suma, eurais</i>	<i>Išlaidų pagrindimas*</i>
<i>1.</i>	<i>Statyba, remontas ir kiti darbai</i>			<i>426 321</i>	
<i>1.1.1.</i>	<i>Pastatytas pastatas</i>	<i>Vnt.</i>	<i>1</i>	<i>426 321</i>	
<i>1.1.1.1.</i>	<i>Projektavimas, projekto</i>	<i>Vnt.</i>	<i>1</i>	<i>28 962</i>	<i>Paslaugos. 2015 m. sausio 24 d. UAB „Įmonė“ projektavimo paslaugų sutartis Nr. 13-265</i>

<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio Nr.</i>	<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio pavadinimas</i>	<i>Veiklos rodiklio matavimo vnt.</i>	<i>Veiklos rodiklio vnt. skaičius</i>	<i>Tinkamų finansuoti išlaidų suma, eurai</i>	<i>Išlaidų pagrindimas*</i>
	<i>ekspertizė ir statinio projekto vykdymo priežiūra</i>				<i>(pridedama). Statinio projekto vykdymo priežiūra yra būtina, nes pastatas yra priskiriamas ypatingų statinių kategorijai. 2015 m. sausio 4 d. UAB „Ekspertizė“ ekspertizės paslaugų sutartis Nr. 1-45 (pridedama).</i>
<i>1.1.1.2.</i>	<i>Statybos rangos darbai</i>	<i>Vnt.</i>	<i>1</i>	<i>393 304</i>	<i>Darbai. Projekto įgyvendinimo metu planuojama pastatyti 478,10 m² patalpas pagal pridedamą techninį projektą. Darbų kaina grindžiama pagal techninio projekto skaičiuojamąją kainą.</i>
<i>1.1.1.3.</i>	<i>Techninė priežiūra</i>	<i>Vnt.</i>	<i>1</i>	<i>4 055</i>	<i>Paslaugos. Bus perkamos techninės priežiūros vykdymo paslaugos. Suma nustatyta pagal UAB „Sistela“ bendruosius normatyvus.</i>
<i>2.</i>	<i>Įranga, įrenginiai ir kitas turtas</i>			<i>13 160</i>	
<i>1.1.2.</i>	<i>Įrengtas prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo centras</i>	<i>Vnt.</i>	<i>1</i>	<i>13 160</i>	
<i>1.1.2.1.</i>	<i>Virtuvės įranga</i>	<i>Vnt.</i>	<i>1</i>	<i>1 500</i>	<i>Prekės ir kitos susijusios paslaugos. Numatoma įsigyti šaldytuvų (vieneto kaina 200 Eur – 5 vnt.), mikrobangų krosnelių (vieneto kaina 100 Eur – 5 vnt.). Pateikiami 3 komerciniai pasiūlymai. Pasirinktas mažiausios kainos pasiūlymas.</i>
<i>1.1.2.2.</i>	<i>Baldų komplektas</i>	<i>Vnt.</i>	<i>1</i>	<i>11 660</i>	<i>Prekės ir kitos susijusios paslaugos. Numatoma įsigyti kampinių sofų (vieneto kaina 900 Eur – 2 vnt.), stalų (vieneto kaina 290 Eur – 4 vnt.), knygų spintų (vieneto kaina 290 Eur – 8 vnt.), lentynų priemonėms sudėti (vieneto kaina 145 Eur – 10 vnt.), ovalių stalų (vieneto kaina 580 Eur – 5 vnt.), fotelių (vieneto kaina 290 Eur – 7 vnt.). Pateikiami 3 komerciniai pasiūlymai. Pasirinktas mažiausios kainos pasiūlymas.</i>

* Išlaidoms pagrįsti gali būti nurodomi ir kiti dokumentai, nei pateikta pavyzdyje.

2 pavyzdys:

Iš PMIF lėšų prašomu finansuoti projektu planuojama vykdyti veiklą Nr. 1.1 „Specialistų mokymai“, kurios planuojami pasiekti projekto veiklos rodikliai – specialistų įvairovės valdymo mokymai (pagal projekto paraiškos 6 punkto „Projekto loginis pagrindimas“ lentelę, veiklos rodiklis Nr. 1.1.1), prieglobsčio suteikimo mokymai (veiklos rodiklis Nr. 1.1.2), specialistų mokymams reikalinga įranga (veiklos rodiklis Nr. 1.1.3), 20 specialistų stažuotė Vokietijoje (veiklos rodiklis Nr. 1.1.4). Be to, planuojama veikla Nr. 2.1 „Konsultacijų teikimas trečiųjų šalių piliečiams“, kurios veiklos rodikliai – socialinės konsultacijos (veiklos rodiklis Nr. 2.1.1), teisinės konsultacijos (veiklos rodiklis Nr. 2.1.2). Šiems veiklos rodikliams pasiekti reikalingos išlaidos, vadovaujantis Instrukcijų 1 lentele „Projekto biudžeto išlaidų kategorijų aprašymas“, priskiriamos 2 ir 3 biudžeto išlaidų kategorijoms „Įranga, įrenginiai ir kitas turtas“ ir „Projekto vykdymas“:

<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio Nr.</i>	<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio pavadinimas</i>	<i>Veiklos rodiklio matavimo vnt.</i>	<i>Veiklos rodiklio vnt. skaičius</i>	<i>Tinkamų finansuoti išlaidų suma, eurai</i>	<i>Išlaidų pagrindimas*</i>
2.	<i>Įranga, įrenginiai ir kitas turtas</i>			3 460	
<i>1.1.3.</i>	<i>Mokymų įranga</i>	<i>Kompl.</i>	<i>1</i>	<i>3 460</i>	<i>Prekės ir kitos susijusios paslaugos. Specialistų mokymams reikės vieno įrangos komplekto, kurį sudarys 1 interaktyvioji lenta (vnt. kaina 1 660 Eur) ir 1 multimedija (vnt. kaina 1 100 Eur) su nešiojamuoju kompiuteriu (vnt. kaina 700 Eur) (žr. tiekėjų apklausos pažymą Nr. 24).</i>
3.	<i>Projekto vykdymas</i>			76 182	
<i>1.1.1.</i>	<i>Įvairovės valdymo mokymai</i>	<i>Val.</i>	<i>168</i>	<i>23 428</i>	<i>Paslaugos. Specialistų mokymai vyks 7 grupėse x 20 asm. = 140 asm. Vienos grupės mokymų trukmė 24 val. (arba 3 dienos). Bendra mokymų trukmė 168 val. Lektoriaus 1 val. įkainis 70 Eur, lektoriams bus mokama pagal autorines sutartis. Valandinis įkainis įvertintas remiantis 2014 m. gegužės 19 d. rinkos įkainių analizės išvadomis, kurios skelbiamos ESFA interneto svetainėje (valandinis ekspertų darbo įkainis). Apmokėjimas lektoriams – 1 lektorius x 24 val. x 7 grupės x 70 Eur/val. = 11 760 Eur. Mokymų dalyvių apgyvendinimui skiriama: 130 asm. x 2 nakvynės x 34 Eur nakvynė =</i>

<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio Nr.</i>	<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio pavadinimas</i>	<i>Veiklos rodiklio matavimo vnt.</i>	<i>Veiklos rodiklio vnt. skaičius</i>	<i>Tinkamų finansuoti išlaidų suma, eurai</i>	<i>Išlaidų pagrindimas*</i>
					<p>8 840 Eur.</p> <p>Mokymų dalyvių maitinimui skiriama: 140 asm. x (3 pietūs x 2,80 Eur + 6 kavos pertraukėlės x po 1,80 Eur) = 2 688 Eur (apgyvendinimo ir maitinimo įkainiai apskaičiuoti remiantis tiekėjų apklausos išvadomis, žr. tiekėjų apklausos pažymą Nr. 22).</p> <p>Prekės ir kitos susijusios paslaugos. Mokymams reikalingos priemonės – rašikliai 140 vnt. x 1 Eur = 140 Eur (paslaugų ir prekių įkainiai apskaičiuoti remiantis tiekėjų apklausos išvadomis, žr. tiekėjų apklausos pažymą Nr. 18).</p>
1.1.2.	Prieglobsčio suteikimo mokymai	Val.	72	8 892	<p>Paslaugos. Specialistų mokymai vyks 3 grupėse x 20 asm. = 60 asm. Vienos grupės mokymų trukmė 24 val. (arba 3 dienos). Bendra mokymų trukmė 72 val. Lektoriaus 1 val. įkainis 50 Eur, lektoriams bus mokama pagal autorines sutartis. Valandinis įkainis apskaičiuotas remiantis tiekėjų apklausos išvadomis (žr. tiekėjų apklausos pažymą Nr. 20). Apmokėjimas lektoriams – 1 lektorius x 24 val. x 3 grupės x 50 Eur/val. = 3 600 Eur.</p> <p>Mokymų dalyvių apgyvendinimui skiriama: 60 asm. x 2 nakvynės x 34 Eur nakvynė = 4 080 Eur.</p> <p>Mokymų dalyvių maitinimui skiriama: 60 asm. x (3 pietūs x 2,80 Eur + 6 kavos pertraukėlės x po 1,80 Eur) = 1 152 Eur (apgyvendinimo ir maitinimo įkainiai apskaičiuoti remiantis tiekėjų apklausos išvadomis, žr. tiekėjų apklausos pažymą Nr. 20).</p>

<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio Nr.</i>	<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio pavadinimas</i>	<i>Veiklos rodiklio matavimo vnt.</i>	<i>Veiklos rodiklio vnt. skaičius</i>	<i>Tinkamų finansuoti išlaidų suma, eurai</i>	<i>Išlaidų pagrindimas*</i>
					išvadamis, žr. tiekėjų apklausos pažymą Nr. 22). Prekės ir kitos susijusios paslaugos. Mokymams reikalingos priemonės – rašikliai 60 vnt. x 1 Eur = 60 Eur (paslaugų ir prekių įkainiai apskaičiuoti remiantis tiekėjų apklausos išvadamis, žr. tiekėjų apklausos pažymą Nr. 18).
1.1.4.	Stazuotė specialistams	Asm.	20	28 962	Projektų finansavimo sąlygų apraše nustatytas vienos stazuotės fiksuotasis įkainis – 1 448,10 Eur. Stazuotė vyks Vokietijoje.
2.1.1.	Socialinės konsultacijos	Konsultacijų skaičius	1 050	10 400	Darbo užmokestis. Planuojama suteikti 1 050 konsultacijų. Planuojama, kad 1 konsultacija vienam asmeniui vidutiniškai truks 1 val., iš viso reikės 1 050 val. konsultacijų. 1 konsultacijai pasiruošti reikės 1 val., iš viso 1 050 val. pasiruošti konsultacijoms. Trečiųjų šalių piliečiams konsultuoti įdarbinami 2 socialiniai darbuotojai pagal atskirą darbo sutartį (specialisto darbo užmokestis už etatą – 800 Eur): 1 specialistas – 0,5 etato (20 mėn., 1 680 val.) (iš viso 8 000 Eur) ir 1 specialistas – 0,25 etato (12 mėn., 504 val.) (iš viso 2 400 Eur). Darbo užmokestis neviršija įstaigoje įprastai mokamo darbo užmokesčio socialiniams darbuotojams (žr. pažymą dėl atitinkamos pareigybės darbuotojų bendro darbo užmokesčio įstaigoje vidurkio) ir neviršija Lietuvos statistikos departamento skelbiamų paskutinių metų vidutinių darbo užmokesčio dydžių pagal veiklos rūšis. Į šią sumą taip pat įskaičiuotas apmokėjimas už kasmetines atostogas

<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio Nr.</i>	<i>Išlaidų kategorijos ir veiklos rodiklio pavadinimas</i>	<i>Veiklos rodiklio matavimo vnt.</i>	<i>Veiklos rodiklio vnt. skaičius</i>	<i>Tinkamų finansuoti išlaidų suma, eurai</i>	<i>Išlaidų pagrindimas*</i>
					<i>projekto vykdymo laikotarpiu, darbdavio mokamą ligos pašalpą už pirmas dvi ligos dienas ir kiti mokėjimai.</i>
2.1.2.	<i>Teisinės konsultacijos</i>	<i>Konsultacijų skaičius</i>	100	4 500	<i>Paslaugos. Konsultacijoms teikti bus perkama paslauga. Planuojama, kad konsultacija vienam asmeniui vidutiniškai truks 1,5 val. Iš viso planuojama suteikti 100 konsultacijų. Konsultacijos 1 val. įkainis 30 Eur (žr. tiekėjų apklausos pažymą Nr. 24).</i>

* Išlaidoms pagrįsti gali būti nurodomi ir kiti dokumentai, nei pateikta pavyzdyje.

77. Vienai biudžeto išlaidų kategorijai gali būti priskirtos skirtingų tipų išlaidos (išlaidų tipų aprašymas pateikiamas Instrukcijų X skyriuje), reikalingos konkrečiam veiklos rodikliui pasiekti. Projekto biudžeto išlaidų kategorijų aprašymas pateikiamas Instrukcijų 1 lentelėje. Instrukcijų 1 lentelėje nenurodytas tinkamas finansuoti išlaidas pareiškėjas ir (ar) įgaliotoji institucija priskiria pasirinktai biudžeto išlaidų kategorijai savo nuožiūra, atsižvelgdami į išlaidų pobūdį.

1 lentelė. Projekto biudžeto išlaidų kategorijų aprašymas

Projekto biudžeto išlaidų kategorijos pavadinimas	Tinkamų finansuoti išlaidų sąrašas	Komentaras
1. Statyba, remontas ir kiti darbai	<ul style="list-style-type: none"> • Statybos, remonto, išankstinių darbų (pvz., sklypo paruošimo), griovimo ir kitų darbų išlaidos ir su šių veiklų vykdymu susijusios darbo užmokesčio bei komandiruočių išlaidos; • projektavimo, kadastrinių ir geodezinių matavimų, statybinių tyrinėjimų, techninės priežiūros ir projekto vykdymo priežiūros, ekspertizių ir kitos susijusios išlaidos ir su šių veiklų vykdymu susijusio darbo užmokesčio bei komandiruočių išlaidos; • statybos leidimo dokumentų parengimo išlaidos, sukurto turto draudimo išlaidos, pastato (statinio) inventorizacijos ir teisinės registracijos išlaidos ir pan. 	Projekto veiklų rangos išlaidoms priskiriamos tos šios kategorijos išlaidos, kurios patiriamos perkant prekių, paslaugų ar darbų iš išorės prekių tiekėjų, paslaugų teikėjų ar rangovų pagal tas projekto veiklas, kurias visiškai įgyvendina prekių tiekėjai, paslaugų teikėjai ar rangovai

Projekto biudžeto išlaidų kategorijos pavadinimas	Tinkamų finansuoti išlaidų sąrašas	Komentaras
2. Įranga, įrenginiai ir kitas turtas¹	<ul style="list-style-type: none"> • Baldų, kompiuterinės technikos, programinės įrangos, kitos įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto įsigijimo ir finansinės nuomos (lizingo) išlaidos (įskaitant jų transportavimo, projektavimo, sumontavimo, vietos (aikštelės) paruošimo, instaliavimo, paruošimo naudoti, išbandymo, apmokymo naudotis, saugos instruktažo, techninės priežiūros ir susijusias išlaidas), taip pat programinės įrangos kūrimo, informacinių sistemų kūrimo ir (ar) modernizavimo išlaidos (įskaitant informacinių sistemų projektavimo, techninės priežiūros ir kitas susijusias išlaidas); su šių veiklų vykdymu susijęs darbo užmokestis bei komandiruočių išlaidos; • tikslinių transporto priemonių pirkimo, nuomos ir finansinės nuomos (lizingo) išlaidos 	Projekto veiklų rangos išlaidoms priskiriamos tos šios kategorijos išlaidos, kurios patiriamos perkant prekių ir paslaugų iš išorės prekių tiekėjų ir paslaugų teikėjų pagal tas projekto veiklas, kurias visiškai įgyvendina prekių tiekėjai, paslaugų teikėjai ar rangovai
3. Projekto vykdymas	<p>Projekto tiesioginių veiklų, kurių išlaidos nepriskirtos biudžeto 1 ir 2 kategorijoms, vykdymo išlaidos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projektą vykdančio personalo darbo užmokesčio išlaidos; • projektą vykdančio personalo komandiruočių, kelionių ar stažuočių išlaidos; • projekto veiklose dalyvaujančių asmenų komandiruočių, kelionių, dalyvavimo renginiuose ir pan. išlaidos; • tarptautinio partnerio, svečio iš užsienio kelionių ir apgyvendinimo išlaidos; • PFSA nustatytos išmokos; • galimybių studijos, tyrimų, studijų, metodikų rengimo, mokymų ir renginių organizavimo ir vykdymo, leidybos ir panašios išlaidos; • mokymo ir ugdymo priemonių bei kito trumpalaikio turto, išskyrus trumpalaikiam 	<p>Projekto veiklų rangos išlaidoms priskiriamos tos šios kategorijos išlaidos, kurios patiriamos perkant prekių ir paslaugų iš išorės prekių tiekėjų ir paslaugų teikėjų pagal tas projekto veiklas, kurias visiškai įgyvendina prekių tiekėjai, paslaugų teikėjai ar rangovai.</p> <p>Šiai kategorijai negali būti priskiriamos išlaidos, kurios priskiriamos 5 kategorijai (netiesioginės išlaidos ir kitos išlaidos, apmokamos pagal fiksuotąją normą), pvz., darbo užmokestis projektą administruojantiems asmenims. Jeigu tas pats darbuotojas vykdo ir</p>

¹ Įranga ir įrenginiais laikomas toks kilnojamas materialinis turtas, naudojamas veiklai vykdyti, kaip kilnojami stacionarūs daiktai, darbui reikalingi įrankiai, mechanizmai, aparatūra ar prietaisų komplektas, jei tenkinamos visos šios sąlygos: naudojant pagal paskirtį, jo naudojimo laikas, įskaitant priežiūros ir techninės priežiūros laiką, yra ilgesnis nei vieni metai, išskyrus trumpalaikį turtą; naudojamas jis išlaiko savo pradinę formą ir išvaizdą; jį sugadinus, pametus kai kurias dalis ar joms susidėvėjus, jį tikslingiau taisyti nei keisti visiškai nauju; jis nepraranda savo tapatumo (galimybės atlikti funkcijas) net ir sujungtas į kitą sudėtingesnę vienetą.

Projekto biudžeto išlaidų kategorijos pavadinimas	Tinkamų finansuoti išlaidų sąrašas	Komentaras
	<p>turtui priskiriamus baldus, įrangą ir įrenginius², pirkimo ir nuomos išlaidos, įrangos nuomos išlaidos;</p> <ul style="list-style-type: none"> • projekto vykdytojui ar projekto partneriui priklausančio ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos (jei projekto vykdytojas ir (arba) projekto partneris yra biudžetinė įstaiga, šios išlaidos yra netinkamos finansuoti, išskyrus PFSA nustatytus atvejus); • projekto veikloms vykdyti (įskaitant veiklose dalyvaujančių asmenų apgyvendinimą) reikalingų transporto priemonių, patalpų eksploatavimo (komunalinių, ryšio paslaugų ir pan.) išlaidos; • išlaidos tikslinės grupės asmenims, kai pagalbos teikimo tikslais atliekami pirkimai tikslinės grupės naudai arba grąžinamos tikslinės grupės asmenų patirtos išlaidos (parama maisto produktais, higienos priemonėmis, drabužiais, mokyklinėmis prekėmis ir pan.); • kitos projekto veikloms įvykdyti būtinos išlaidos 	<p>tiesiogines, ir administracines projekto veiklas, šiai biudžeto kategorijai priskiriama tik tinkamų finansuoti išlaidų, planuojamų patirti vykdant tiesiogines projekto veiklas, suma.</p> <p>Kai tokia galimybė numatyta PFSA</p>
<p>4. Informavimas apie projektą</p>	<p>Informavimo apie projektą vykdymo išlaidos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • išlaidos privalomoms informavimo apie projektą veikloms; • išlaidos kitoms informavimo apie projektą veikloms, su projekto pristatymu susijusioms reprezentacinėms išlaidoms (išskyrus išlaidas alkoholiui ir tabakui) ir pan., jei tokios išlaidos numatytos PFSA; • projektą vykdančio personalo darbo užmokesčio ir atlygio projektą vykdančiams fiziniams asmenims pagal paslaugų, autorines ar kitas sutartis išlaidos, susijusios su informavimo apie projektą veiklų vykdymu; • projektą vykdančių asmenų ir projekto veiklose dalyvaujančių asmenų komandiruočių, kelionių, dalyvavimo renginiuose ir pan. išlaidos, susijusios su 	<p>Projekto veiklų rangos išlaidoms priskiriamos tos šios kategorijos išlaidos, kurios patiriamos perkant prekių ir paslaugų iš išorės prekių tiekėjų ir paslaugų teikėjų pagal tas projekto veiklas, kurias visiškai įgyvendina prekių tiekėjai, paslaugų teikėjai ar rangovai.</p> <p>Jei privalomo informavimo apie projektą priemonės perkamos kartu su kitais darbais, paslaugomis ar prekėmis (pvz., jei perkant statybos darbus kartu perkamas ir informacinių stendų įrengimas), tokios</p>

² Įrangos, įrenginių, baldų detalės ir priedai (trumpalaikis turtas), kurie naudojami išlaiko savo pradinę formą ir išvaizdą, gali būti priskiriami 2 biudžeto išlaidų kategorijai arba, jei iš projekto lėšų neperkama įranga, įrenginiai ir baldai, gali būti priskiriami 3 biudžeto išlaidų kategorijai.

Projekto biudžeto išlaidų kategorijos pavadinimas	Tinkamų finansuoti išlaidų sąrašas	Komentaras
	informavimo apie projektą veiklų vykdymu	išlaidos gali būti priskirtos ir kitoms biudžeto kategorijoms
5. Netiesioginės išlaidos ir kitos išlaidos pagal fiksuotąją normą	<p>1. Išlaidos priskiriamos netiesioginėms išlaidoms, kai jos apmokamos pagal išlaidas pagrindžiančius ir išlaidų apmokėjimą įrodančius dokumentus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projekto vykdytojo ir (arba) projekto partnerių darbuotojų darbo užmokesčio išlaidos už laiką, dirbtą administruojant projektą ir (ar) administruojant, prižiūrint, koordinuojant ar organizuojant projekto veiklas; • projektą administruojančių asmenų mokymo projekto administravimo klausimais išlaidos; • projekto veiklas administruojančių, prižiūrinčių, koordinuojančių ir organizuojančių asmenų mokymų projekto veiklų administravimo klausimais išlaidos; • su projekto administravimo reikmėmis susijusių prekių įsigijimo išlaidos; • su projekto administravimo reikmėmis susijusių patalpų nuomos išlaidos; • įrangos, transporto priemonių nuomos išlaidos, kai jos yra susijusios su projekto administravimu; • projekto administravimo paslaugų, teisinių ir kitų konsultacijų išlaidos; • projekto administravimo reikmėms būtinų komunalinių ir ryšio paslaugų išlaidos ir įsigyto ir (arba) nuomojamo turto eksploataavimo išlaidos; • kitos su projekto administravimu susijusios išlaidos; • projekto lėšų panaudojimo patikrinimo faktinių pastebėjimų ataskaitos ir (arba) išvadų dėl skirtų lėšų panaudojimo parengimo paslaugų (audito) įsigijimo išlaidos, jeigu tai nustatyta PFSA; • finansinių paslaugų pirkimo išlaidos (projektui vykdyti išmokamo avanso garantijos arba laidavimo išlaidos, banko mokesčiai ir kitos finansinių paslaugų pirkimo išlaidos); • turto draudimo išlaidos. <p>2. Kai netiesioginėms projekto išlaidoms apmokėti taikoma fiksuotoji norma, 1</p>	<p>Plačiau žr. Instrukcijų VIII skyriaus trečiąjį skirsnį</p>

Projekto biudžeto išlaidų kategorijos pavadinimas	Tinkamų finansuoti išlaidų sąrašas	Komentaras
	punkte nurodytos išlaidos negali būti įtraukiamos į tiesiogines projekto išlaidas	

X SKYRIUS PROJEKTO TINKAMŲ FINANSUOTI IŠLAIDŲ TIPAI

PIRMASIS SKIRSNIS DARBAI

78. Darbai yra tam tikrų statybos ar paprastojo remonto darbų kaip visumos rezultatas, kuris gali savarankiškai atlikti ekonominę ar techninę funkciją. Darbų pirkimu laikomas pirkimas, kurio dalykas yra atlikti arba kartu suprojektuoti ir atlikti darbus, susijusius su viena iš nustatytų veiklos rūšių, arba bet kokiomis priemonėmis atlikti darbus, atitinkančius projekto vykdytojo ar projekto partnerio nustatytus reikalavimus. Darbams priskiriamos šios pagrindinės veiklos rūšys (sąrašas nebaigtinis):

- 78.1. naujo statinio statybos darbai;
- 78.2. esamo statinio paprastojo remonto darbai;
- 78.3. griovimo darbai;
- 78.4. pastatų įrengimo darbai.

79. Detalus darbams priskiriamų veiklos rūšių sąrašas pateikiamas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 1 priedėlyje. Darbų pirkimo išlaidos yra laikomos tinkamomis finansuoti iš PMIF, jeigu tenkinami kiti išlaidų tinkamumo finansuoti reikalavimai. Nustatant planuojamų patirti darbų išlaidų apimtį ir pagrindžiant išlaidų tinkamumą finansuoti, svarbu įvertinti numatytų darbų apimtį ir kainas.

80. Planuojamų patirti darbų pirkimo išlaidų tinkamumui finansuoti pagrįsti rekomenduojami šie dokumentai:

80.1. statybos ir kitų darbų, dėl kurių būtina rengti techninį projektą, išlaidoms pagrįsti: techninis projektas ir jo ekspertizės išvada ar pagrindinės jo dalys bei poveikio aplinkai vertinimo ataskaita (jei reikalaujama pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus). Jei šie dokumentai paraiškos pateikimo metu nėra parengti, turi būti pateiktas investicijų projektas (jeigu rengiamas), pagrindinės techninės specifikacijos, brėžiniai ir darbų apimties žiniaraščiai (jeigu yra), kuriuose nurodyta orientacinė (indeksuota sąmatinė) kaina;

80.2. paprastojo remonto ir kitų darbų, dėl kurių nėra būtina rengti techninio projekto, išlaidoms pagrįsti: numatomų remontuoti patalpų brėžiniai iš inventorinės bylos ir preliminarūs darbų apimties žiniaraščiai, kuriuose nurodytos orientacinės darbų kainos, atitinkančios rinkos kainas, arba dokumentai, kuriuose nustatyta orientacinė patalpų paprastojo remonto kvadratinio metro kaina bei preliminarūs rangovų komerciniai pasiūlymai ir (arba) kainų apklausos suvestinė.

81. Jeigu paraiškos pateikimo metu darbų pirkimas yra įvykdytas, turi būti pateikta sutartis su rangovu ir (ar) kiti dokumentai, kuriuose nurodytas darbų objektas, apimtis ir kaina.

82. Vertinant patirtų darbų išlaidų tinkamumą finansuoti svarbu įsitikinti, kad darbai buvo įvykdyti, buvo atlikti turint reikalingus leidimus (pvz., statybos leidimą, kai taikoma), o darbų kokybės priežiūra buvo užtikrinta Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka.

ANTRASIS SKIRSNIS PREKĖS IR SUSIJUSIOS PASLAUGOS

83. Prekėmis laikomos priemonės, įranga, įrenginiai, kitas kilnojamasis ilgalaikis ir trumpalaikis, materialusis ir nematerialusis turtas. Prekių pirkimu laikomas pirkimas, kurio dalykas

yra prekių pirkimas, nuoma, finansinė nuoma (lizingas), pirkimas išsimokėtinai, numatant jas įsigyti ar to nenumatant, taip pat perkamų prekių pristatymo, montavimo, diegimo ir kitos jų parengimo naudoti paslaugos.

84. Jeigu prekės perkamos užsienyje, prekių pirkimo išlaidoms gali būti priskiriamos išlaidos muitams, akcizams ir kitiems negražinamiems mokesčiams, susijusiems su prekių vežimu į paskirties šalį, taip pat transportavimo, sumontavimo, patikrinimo, instaliavimo ir kitos tiesioginės išlaidos, susijusios su turto įsigijimu.

85. Prekių pirkimo išlaidos yra laikomos tinkamomis finansuoti, jeigu tenkinami kiti išlaidų tinkamumo finansuoti reikalavimai.

86. Projektų vykdytojų ar projektų partnerių patirtos kompensacinio atlyginimo, sumokamo Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme nustatyta tvarka už pirmą kartą Lietuvos Respublikoje parduodamus civilinėje apyvartoje esančius, pagaminti Lietuvos Respublikoje ar į jos teritoriją įvežtus atgaminti skirtus įrenginius ir tuščias analogines ir skaitmenines garso ir audiovizualines laikmenas (išorinius ir vidinius diskus, USB atmintines, atminties korteles, kompiuterius, kopijavimo aparatus, CD ar DVD leistus, mobiliuosius telefonus ir kt.), išlaidos yra tinkamos finansuoti tik tuo atveju, jeigu projekto vykdytojas nesusigražina kompensacinio atlyginimo.

87. Nustatant planuojamų patirti prekių pirkimo išlaidų apimtį ir pagrindžiant išlaidų tinkamumą finansuoti, svarbu įvertinti numatytų įsigyti prekių poreikį ir rinkos kainas, todėl rekomenduojama išsamiai pagrįsti prekių poreikį, kiekį ir kainas projekto biudžeto išlaidų pagrindimo stulpelyje ir (ar) pateikti preliminarius tiekėjų komercinius pasiūlymus (pateiktus pagal detalias numatomų įsigyti prekių technines specifikacijas), ir (ar) kainų apklausos suvestinę.

88. Jeigu paraiškos pateikimo metu prekių pirkimas yra įvykdytas, turi būti pateikta sutartis su tiekėju ir kiti dokumentai, kuriuose nurodyti įsigytų prekių pavadinimai, kiekiai, vieneto kainos ir bendra kaina.

89. Projekto paraiškoje ar prieduose negalima nurodyti konkrečių planuojamų įsigyti prekių modelio ar gamintojo, išskyrus PMIF programoje nurodytus atvejus. Rekomenduojama apsiriboti svarbiausių kainai įvertinti reikalingų techninių parametrų ir gaminio paskirties aprašymu. Jei numatoma įsigyti įvairių prekių, biudžete jos turėtų būti grupuojamos į vienaarūšes grupes (pvz., baldai, kompiuterinė technika, programinė įranga ir pan.).

90. Finansinės nuomos (lizingo) įmokos laikomos tinkamomis finansuoti išlaidomis, jeigu atitinka kitus finansavimo reikalavimus. Pageidaudamas turtą įsigyti finansinės nuomos (lizingo) būdu, projekto vykdytojas (arba projekto partneris) biudžeto išlaidų pagrindimo stulpelyje turi pagrįsti, kodėl finansinė nuoma (lizingas) yra ekonomiškiausias būdas pasinaudoti turtu.

91. Finansinės nuomos (lizingo) įmokos įsigyjamo daikto vertei, nurodytai finansinės nuomos (lizingo) sutartyje, dengti atitinka finansavimo reikalavimus, jei finansinės nuomos (lizingo) sutartyse numatyta didžiausia suma, atitinkanti finansavimo reikalavimus, neviršija išnuomoto turto rinkos vertės finansinės nuomos (lizingo) sutarties sudarymo momentu. Kitos su finansinės nuomos (lizingo) sutartimi susijusios išlaidos (kompensuoti mokesčiai, neapibrėžti nuompinigiai, kitos papildomos išlaidos, išskyrus draudimo išlaidas) nėra tinkamos finansuoti.

92. Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 10 straipsnio 3 punktu, asignavimų valdytojai, biudžetinės įstaigos ir organizacijos, išskyrus savivaldybes, neturi teisės skolintis, todėl negali patirti finansinės nuomos (lizingo) išlaidų.

93. Nuomos įmokos laikomos tinkamomis finansuoti išlaidomis, jeigu atitinka kitus finansavimo reikalavimus. Pageidaudamas turtą nuomotis, projekto vykdytojas (arba projekto partneris) biudžeto išlaidų pagrindimo stulpelyje turi pagrįsti, kodėl nuoma yra ekonomiškiausias būdas pasinaudoti turtu.

94. Nuomos įmokos yra tinkamos finansuoti proporcingai projekto veiklos, kurios metu naudojamas nuomojamas turtas, laikotarpiui. Veiklos laikotarpis nustatomas vadovaujantis paraiškoje pateiktu projekto veiklų įgyvendinimo grafiku arba projekto sutartyje nustatyta projekto veiklos pradžios ir pabaigos data.

95. Materialiojo turto, kuriam įsigyti ar sukurti skirta PMIF parama, draudimo išlaidos yra tinkamos finansuoti tik projekto įgyvendinimo laikotarpiu ir tik tuo atveju, jeigu jos susijusios su PAFT, PFSA arba įgaliotosios institucijos nustatytų reikalavimų įgyvendinimu. Turto draudimo išlaidos priskiriamos netiesioginėms projekto išlaidoms.

96. Projekto veikloms vykdyti reikalingų transporto priemonių eksploatavimo išlaidos (išlaidos degalams) ir patalpų eksploatavimo išlaidos (komunalinių paslaugų, šildymo, patalpų tvarkymo ir pan. išlaidos) yra laikomos tinkamomis finansuoti išlaidomis, jeigu atitinka kitus finansavimo reikalavimus.

97. Nuomojamo turto eksploatavimo išlaidos laikomos tinkamomis finansuoti tik tuo atveju, jeigu nėra įtrauktos į nuomos kainą.

TREČIASIS SKIRSNIS PASLAUGOS

98. Paslaugomis laikomos veiklos rūšys, nurodytos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 2 priedėlyje. Paslaugų pirkimu laikomas pirkimas, kurio dalykas yra šio priedėlio paslaugų sąrašė išvardytos paslaugos, taip pat pirkimas, kurio dalykas yra prekės ir šiame priedėlyje išvardytos paslaugos, jeigu paslaugų kaina viršija prekių kainą, ar pirkimas, kurio dalykas yra šiame priedėlyje išvardytos paslaugos ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 1 priedėlyje išvardyti darbai, jeigu šie darbai tik papildo perkamas paslaugas.

99. Paslaugų pirkimo išlaidos yra laikomos tinkamomis finansuoti, jeigu tenkinami kiti išlaidų tinkamumo finansuoti reikalavimai. Paslaugos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, gali būti perkamos iš Lietuvos Respublikoje ar užsienyje registruotų paslaugų teikėjų – fizinių arba juridinių asmenų, sudarant paslaugų, autorines, rangos ar kitas sutartis. Autorinės sutartys gali būti sudaromos tik tada, jei pagal jas atliekamas darbas yra autorių teisių objektas, pvz., galimybių studijos parengimas. Autoriaus teisių objektus reglamentuoja Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo II skyrius. Projekto veiklas vykdančių fizinių asmenų, dirbančių pagal autorines ar paslaugų sutartis, įskaitant mažųjų bendrijų vadovus ir asmenis, mažosiose bendrijose dirbančius pagal paslaugų (civilines) sutartis, išlaidos priskiriamos projekto vykdymo išlaidoms.

100. Nustatant planuojamų patirti paslaugų pirkimo išlaidų apimtį ir pagrindžiant išlaidų tinkamumą finansuoti, svarbu įvertinti numatytų įsigyti paslaugų poreikį ir rinkos kainas, todėl rekomenduojama išsamiai pagrįsti paslaugų poreikį, apimtį ir kainas projekto biudžeto išlaidų pagrindimo stulpelyje ir (ar) pateikti preliminarinius paslaugų teikėjų komercinius pasiūlymus (pateiktus pagal detalias numatomų įsigyti paslaugų technines specifikacijas) ar kainų apklausos suvestinę arba vadovautis įgaliotosios institucijos skelbiamomis rinkos kainų apžvalgomis (jeigu taikoma) ar viešuosiuose informacijos šaltiniuose (pvz., interneto svetainėse) skelbiama informacija arba istoriniais projekto vykdytojo ankstesnių projektų duomenimis.

101. Jeigu teikiant paraišką paslaugų pirkimas yra įvykdytas, turi būti pateikta sutartis su paslaugų teikėju ir kiti dokumentai, kuriuose nurodytas įsigytos paslaugos pavadinimas, pobūdis ir kaina.

102. Projekto vykdytojas ar projekto partneris turi numatyti paslaugų kokybės užtikrinimo priemones.

103. Įgaliotoji institucija, turėdama įtarimų dėl paslaugų rezultatų kokybės, gali patikrinti paslaugų rezultatų, kurių išlaidas prašoma apmokėti, kokybę. Prireikus gali būti pasitelkiami atitinkamos srities ekspertai.

104. Projekto lėšų panaudojimo patikrinimo paslaugų, finansų įstaigų ar draudimo įmonių suteiktų garantijų arba laidavimo ar laidavimo draudimo paslaugų išlaidos, kredito įstaigos mokesčiai už sąskaitos atidarymą ir tvarkymą yra tinkamos finansuoti tik tuo atveju, jeigu jos susijusios su PAFT, PFSA arba įgaliotosios institucijos nustatytų reikalavimų įgyvendinimu.

105. Jeigu nustatyta PFSA, projekto lėšų panaudojimo patikrinimo faktinių pastebėjimų ataskaitos ir (ar) išvadų dėl skirtų lėšų panaudojimo parengimo paslaugų (audito) pirkimo išlaidos

bei finansinių paslaugų pirkimo išlaidos (avanso draudimo, kredito įstaigos mokesčiai ir kitos finansinių paslaugų pirkimo išlaidos) priskiriamos netiesioginėms projekto išlaidoms.

106. Projekto veiklose dalyvaujančių asmenų mokymų (renginių) išlaidos apmokamos atsižvelgiant į mokymuose (renginiuose) dalyvavusių asmenų skaičių:

106.1. jeigu nuokrypis nuo planuoto dalyvių skaičiaus, nurodyto kaip veiklos rezultatas ar nurodyto projekto biudžeto lentelės stulpelyje „Išlaidų pagrindimas“ ar projekto loginio pagrindimo lentelės stulpelyje „Projekto veiklos aprašymas“, ar užsiregistravusių asmenų skaičiaus neviršija 15 proc. planuoto dalyvių skaičiaus, projekto vykdytojui ar projekto partneriui kompensuojamos visos mokymų (renginio) išlaidos. Tokiu atveju projekto vykdytojas įgaliojajai institucijai neprivalo teikti rašytinių paaiškinimų dėl nedalyvavusių asmenų;

106.2. jeigu mokymuose (renginyje) nedalyvavo daugiau nei 15 proc. dalyvių nuo planuoto dalyvių skaičiaus, projekto vykdytojas įgaliojajai institucijai privalo pateikti paaiškinimus dėl visų nedalyvavusių asmenų. Įgaliojanti institucija priima sprendimą dėl išlaidų kompensavimo, atsižvelgdama į aplinkybes, veiksmo specifiką ir projekto vykdytojo pateiktą paaiškinimų pagrįstumą. Esant pateisinamoms nedalyvavimo priežastims, gali būti kompensuojama visa mokymų (renginio) išlaidų suma. Jeigu priežastys nepateisinamos, išlaidos kompensuojamos tik už tuos dalyvius, kurie realiai dalyvavo numatytuose mokymuose, išskyrus mokymų (renginio) organizavimo išlaidas, kurios tiesiogiai nepriklauso nuo mokymų (renginio) dalyvių skaičiaus (pvz., salės nuoma, technikos nuoma, lektoriaus atlyginimas ir pan.), jeigu tokios išlaidos išlaidas pagrindžiančiuose ir (ar) jų apmokėjimą įrodančiuose dokumentuose arba projekto vykdytojo pateikiamoje pažymoje yra nurodytos atskira suma. Jeigu mokymų (renginio) organizavimo išlaidos atskira suma nenurodytos, visos su mokymais susijusios išlaidos kompensuojamos proporcingai mokymų (renginio) dalyvių skaičiui.

107. Skaičiuojant procentinę nedalyvavusių asmenų dalį, iki sveiką skaičiaus apvalinama pagal matematinės skaičių apvalinimo taisykles: jeigu po kablelio skaitmuo yra 5 arba didesnis, apvalinama į didesnio sveiką skaičiaus pusę.

108. Pateisinamomis nedalyvavimo mokymuose (renginiuose) priežastimis yra laikomos tokios priežastys kaip darbuotojo nedarbingumas, atostogos, papildomos poilsio dienos, valstybinių ir visuomeninių pareigų atlikimas, komandiruotės ir kiti Lietuvos Respublikos teisės aktuose (Lietuvos Respublikos darbo kodekse (toliau – Darbo kodeksas), Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme, pareigūnų tarnybos santykius reglamentuojančiuose statutuose ir kt.) nustatyti atvejai, taip pat nenugalimos jėgos aplinkybės (kai dėl oro sąlygų ar kitų nenumatytų aplinkybių dalyviai negali patekti į mokymo vietą ar pan.) ar aplinkybės, kurių projekto vykdytojas objektyviai negali valdyti (sumažėję prieglobsčio prašytojų srautai, trečiosios šalies piliečio išsiuntimas iš šalies ir pan.).

109. Jeigu dalyvis mokymuose (renginyje) nedalyvavo dėl pateisinamos priežasties, o projekto vykdytojas mokymus (renginį) vykdo pats, nepirkdamas paslaugų, su mokymu (renginiu) susijusios išlaidos (projektą vykdančių asmenų darbo užmokesčio, mokymo priemonių įsigijimo ir pan.) gali būti pripažįstamos tinkamomis finansuoti.

Pavyzdys:

Projekto sutartyje nustatyta, kad mokymuose dalyvaus 15 asmenų. Mokymų įkainis 1 asmeniui – 8,60 Eur. Bendros mokymų išlaidos – 420 Eur.

1 variantas: išlaidas pagrindžiančiuose dokumentuose nurodyta, kad kitos mokymų organizavimo išlaidos (salės ir įrangos nuoma) sudaro 291 Eur. Mokymuose dalyvavo 10 asmenų (66,6 proc. planuotų dalyvių), kiti asmenys nedalyvavo dėl nepateisinamų priežasčių. Projekto vykdytojui kompensuojamos visos mokymų organizavimo išlaidos – 291 Eur ir proporcingai kompensuojamos išlaidos, susijusios su 10 asmenų mokymais ($10 \times 8,60 = 86$ Eur), iš viso 377 Eur.

2 variantas: išlaidas pagrindžiančiuose ir (ar) apmokėjimą įrodančiuose dokumentuose mokymų organizavimo išlaidų suma atskirai neišskirta. Mokymuose dalyvavo 10 asmenų, kiti asmenys nedalyvavo dėl nepateisinamų priežasčių. Projekto vykdytojui proporcingai kompensuojamos išlaidos, susijusios su 10 asmenų mokymais ($420 / 15) * 10 = 280$ Eur).

110. Jeigu mokymų išlaidos apmokamos supaprastintai, šių išlaidų apmokėjimui taikomos PFSA ir projekto sutarties nuostatos.

KETVIRTASIS SKIRSNIS DARBO UŽMOKESTIS

111. Darbo užmokestis suprantamas taip, kaip reglamentuota Darbo kodekso 186 straipsnyje ir Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 23 straipsnyje.

112. Tinkamos finansuoti projektą vykdančių asmenų darbo užmokesčio išlaidos gali apimti apskaičiuotą darbo užmokestį ir išlaidas su darbo santykiais susijusiems darbdavio įsipareigojimams (socialinio draudimo, privalomojo sveikatos draudimo mokesčius, įmokas Garantiniam fondui, darbo užmokestį už kasmetines atostogas projekto vykdymo laikotarpiu, darbo užmokestį už papildomas poilsio dienas asmenims, auginantiems du ar daugiau vaikų iki 12 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų, kompensaciją už nepanaudotas kasmetines atostogas (išskyrus atvejus, kai išlaidos apmokamos supaprastintai), darbdavio mokamą ligos pašalpą už pirmas dvi ligos dienas).

113. Faktinės darbo užmokesčio išlaidos, patirtos dėl projektą vykdančio asmens darbo poilsio ir švenčių dienomis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka, yra laikomos tinkamomis finansuoti išlaidomis.

114. Tinkamomis finansuoti darbo užmokesčio išlaidomis laikoma tik ta išlaidų dalis, kuri yra tiesiogiai susijusi su vykdomu projektu ir yra apskaičiuota bei išmokėta už darbo laiką, dirbtą įgyvendinant projektą.

115. Jei projekto vykdytojas ar projekto partneris yra tarptautinė organizacija, darbo užmokesčio išlaidas sudaro apskaičiuotas darbo užmokestis kartu su tarptautinės organizacijos mokamais privalomais mokesčiais.

116. Tinkamomis finansuoti išlaidomis taip pat laikomos išankstinės išmokos už kasmetines atostogas, tačiau įgaliotoji institucija, tikrindama galutinį mokėjimo prašymą, turi įsitikinti, kad tinkamų finansuoti darbo užmokesčio už kasmetines atostogas išmokų suma (įskaitant išankstines išmokas) nebuvo viršyta (pvz., kad darbuotojui nebuvo avansu išmokėta už daugiau kasmetinių atostogų dienų, negu priklauso už įgyvendinant projektą išdirbtą laiką).

117. Tikslinėms atostogoms, pašalpoms (išskyrus darbdavio mokamą ligos pašalpą už pirmas dvi ligos dienas), išeitinėms išmokoms, įmokoms į pensijų ir kitus fondus (išskyrus privalomas įmokas ir darbuotojo pasirinkimu mokamą teisės aktuose nustatyto dydžio įmoką papildomai pensijai kaupti, jeigu taikoma) skirtos išlaidos laikomos netinkamomis finansuoti.

118. Projekto vykdytojo ar projekto partnerio darbuotojui suteikiama nauda natūra (įvertinta piniginiu ekvivalentu) ir susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidos laikomos netinkamomis finansuoti.

119. Darbo užmokesčio išlaidos neturi viršyti atitinkamos specializacijos ir kvalifikacijos darbuotojams taikomų rinkos dydžių, išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus. Biudžetinių įstaigų darbuotojų, pedagogų, švietimo, mokslo įstaigų darbuotojų darbo užmokestis turi būti apskaičiuotas vadovaujantis nacionaliniais teisės aktais, reglamentuojančiais tokių darbuotojų darbo užmokesčio apskaičiavimą. Vertinant darbo užmokesčio dydžių atitiktį vidutiniams rinkos dydžiams, rekomenduojama naudotis Lietuvos statistikos departamento skelbiamais duomenimis, panašių projektų duomenimis ar projekto vykdytojo pateiktais istoriniais asmens darbo užmokesčio duomenimis, arba duomenimis apie įprastai projekto vykdytojo ar projekto partnerio mokamą darbo užmokestį už tas pačias funkcijas ir (ar) pareigas (pvz., pažymomis dėl konkretaus darbuotojo 3–12 mėnesių darbo užmokesčio vidurkio, pažymomis dėl atitinkamos pareigybės (ar panašias funkcijas atliekančių) darbuotojų bendro darbo užmokesčių vidurkio, projekto vykdytojo viešai skelbiama informacija apie vidutinį darbo užmokestį, mokamą projekto vykdytojo ar projekto partnerio, ar pan.). Darbo užmokesčio dydžių atitikties vidutiniams rinkos dydžiams įvertinimo tvarką nusistato įgaliotoji institucija.

120. Tas pats asmuo, įgyvendindamas projektą, gali vykdyti ir tiesiogines (vykdymo), ir netiesiogines (administracinio pobūdžio) projekto veiklas, šias funkcijas aiškiai atskiriant darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose (arba taikant *pro rata* principą). Projektą administruojančio asmens funkcijas atliekantis fizinis asmuo (pvz., projekto vadovas, koordinatorius, finansininkas, pirkimų specialistas ar pan.) negali vykdyti tiesioginių projekto veiklų, už kurių įgyvendinimą ir rezultatų priėmimą jis yra atsakingas. Siekiant užtikrinti projekto veiklų ir rezultatų kokybę, rekomenduojama atskirti projekto veiklų vykdymo ir administravimo funkcijas, pvz., organizacijų vadovai, stebintys ar vertinantys projekto pažangą ar pasiekimus ir (ar) priimančios rezultatus, neturėtų vykdyti tiesioginių projekto veiklų.

121. Įgaliotoji institucija, vertindama projektų vykdančiojo personalo darbo užmokesčio dydžius projekto tinkamumo finansuoti vertinimo ir projekto įgyvendinimo metu, turėtų vadovautis šiais reikalavimais:

121.1. vertinti projekto vykdytojo nurodytų darbo užmokesčio dydžių atitiktį rinkos dydžiams kiekvienam projekto darbuotojui;

121.2. vertinti konkrečios pareigybės projekto darbuotojų darbo užmokesčio vidurkio atitiktį rinkos dydžiams;

121.3. paraiškos vertinimo metu nustatyti bendrą projektą administruojančio personalo darbo užmokesčio sumą, neviršijančią pagal rinkos dydžius apskaičiuotos projektui įgyvendinti reikalingo administruojančio personalo darbo užmokesčio sumos, kuri negalėtų būti viršijama projekto įgyvendinimo metu, išskyrus atvejus, jeigu projekto vykdytojas tinkamai pagrįstų, kad projektui administruoti reikėjo daugiau valandų arba daugiau darbo užmokesčio išlaidų (ši galimybė taikytina tuo atveju, jeigu projektui netaikoma netiesioginių išlaidų fiksuotoji norma, o netiesioginės projekto išlaidos apmokamos pagal išlaidų patvirtinimo dokumentus).

122. Paraiškos išlaidų pagrindimo skiltyje „Projekto biudžetas“ turėtų būti pateikiamas pareigybių (funkcijų) ar jų grupių sąrašas, kiekvienai pareigybei (funkcijoms) ar jų grupei nurodant planuojamą darbo valandų (dienų) įgyvendinant projektą skaičių ir planuojamą darbo valandos (dienos) vidutinį įkainį ir paaiškinant, koku pagrindu ir (ar) kokia metodika vadovaujantis apskaičiuotas planuojamas vidutinis darbo valandos (dienos) įkainis, arba kitu įgaliotajai institucijai priimtiniu būdu pagrindžiama planuojama darbo užmokesčio suma.

123. Projekto vykdytojas ar projekto partneris turi užtikrinti, kad vykdant projektą nebūtų pažeidžiami darbo laiko apribojimo reikalavimai. Maksimali darbo laiko trukmė pagal vieną darbo sutartį yra 48 val. per septynias dienas, įskaitant viršvalandžius. Pažymėtina, kad kai kurių pareigybių darbuotojams teisės aktuose yra privalomai nustatoma trumpesnė darbo laiko trukmė. Darbo laikas pagal dvi ar daugiau darbo sutarčių neturi viršyti 12 val. per dieną. Kai darbuotojui nustatoma penkių darbo dienų savaitė, darbo laikas pagal dvi dar daugiau darbo sutarčių neturi viršyti 60 val. per savaitę. Kai darbuotojui nustatoma 6 darbo dienų savaitė, darbo laikas pagal dvi ar daugiau darbo sutarčių neturi viršyti 72 val. per savaitę. Darbdavys privalo užtikrinti, kad nebūtų pažeidžiamos Darbo kodekse nustatytos darbo ir poilsio laiko normos, t. y. išlaikytas minimalus 11 valandų nepertraukiamasis paros ir 35 valandų nepertraukiamasis savaitės poilsis neatsižvelgiant į tai, pagal kiek darbo sutarčių darbuotojas dirba. Vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, darbo dienos trukmė prieš valstybines šventes turi būti sutrumpinta.

124. Atskira darbo sutartis (dėl papildomo darbo) toje pačioje darbovietėje su darbuotoju gali būti sudaroma tada, kai konkreti darbdavio pageidaujama pavesti darbuotojui darbo funkcija (funkcijos) skiriasi nuo tų, dėl kurių šalys jau sulygo, sudarydamos pirmąją darbo sutartį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimas 2002 m. vasario 13 d. civilinėje byloje Nr. 3K-3-290/2002). Antra (papildomo darbo) sutartis toje pačioje darbovietėje su darbuotoju negali būti sudaroma toms pačioms darbo funkcijoms, nustatytoms pagrindinėje darbo sutartyje, atlikti, pvz., jeigu darbuotojo pagrindinėje darbo sutartyje (pareigybės aprašyme ar kitame dokumente, kuriame nustatomos darbuotojo darbo funkcijos) nustatyta funkcija „projektų koordinavimas (valdymas)“, su šiuo darbuotoju negali būti pasirašoma papildoma darbo sutartis iš ES lėšų bendrai finansuojamo projekto koordinavimo funkcijai vykdyti, tačiau tokio darbuotojo darbo užmokesčio išlaidų proporcinga dalis gali būti priskiriama tinkamoms finansuoti projekto išlaidoms (pvz., atskira darbo

sutartis su institucijos finansininku dėl papildomo darbo gali būti sudaroma ir pagal tokią darbo sutartį mokamas darbo užmokestis pripažįstamas tinkamomis finansuoti išlaidomis tik tuo atveju, jeigu visas su atskira darbo sutartimi susijusias funkcijas lemia papildomas, su projekto administravimu susijęs darbas (t. y. mokėjimo prašymų, projekto įgyvendinimo ataskaitų rengimas ir pan.), tačiau ne įprastinių finansininko funkcijų vykdymas, pvz., atitinkamų su projektu susijusių išlaidų buhalterinės apskaitos tvarkymas).

125. Darbas pagal papildomo darbo sutartį toje pačioje darbovietėje, jeigu jis tapatus darbui pagal pirmąją darbo sutartį, turi būti traktuojamas kaip viršvalandinis darbas.

126. Įgaliotoji institucija atrankos būdu gali patikrinti, ar įgyvendinant projektą nėra pažeidžiami Darbo kodekse nustatyti darbo dienos (savaitės) trukmės reikalavimai, kai įgyvendinant projektą tas pats asmuo dirba pagal dvi ar daugiau darbo sutarčių. Nustačiusi, kad teisės aktuose nustatyta maksimali darbo laiko trukmė buvo viršyta, įgaliotoji institucija darbo užmokesčio išlaidas už laiką, dirbtą viršijant maksimalią darbo laiko trukmę, pripažįsta netinkamomis finansuoti. Įgaliotosios institucijos prašymu projekto vykdytojas ar projekto partneris turi pateikti informaciją apie darbuotojų pagal kitas darbo sutartis toje pačioje įstaigoje dirbtų valandų skaičių.

127. Darbo užmokestis už kasmetines atostogas skaičiuojamas vadovaujantis teisės aktų nuostatomis.

Pavyzdys:

Jeigu darbuotojui priklauso 28 kalendorinės dienos kasmetinių atostogų, už kiekvieną darbo įgyvendinant projektą mėnesį tinkamomis finansuoti pripažįstamos išlaidos už 2,33 kasmetinių atostogų dienas. Pavyzdžiui, jeigu darbuotojas įgyvendinant projektą dirba 2 val. per dieną (10 val. per savaitę), už kiekvieną darbo įgyvendinant projektą mėnesį tinkamomis finansuoti pripažįstamos išlaidos už $2,33 \times 0,25 = 0,5825$ visos kasmetinių atostogų dienos.

128. Vidutinis vienos atostogų dienos darbo užmokestis apskaičiuojamas vadovaujantis Darbuotojo, valstybės tarnautojo ir žvalgybos pareigūno vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 650 „Dėl Darbuotojo, valstybės tarnautojo ir žvalgybos pareigūno vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Kai su darbuotoju dėl darbo įgyvendinant projektą nėra sudaroma atskira darbo sutartis, darbo užmokesčio už kasmetines atostogas vidurkis darbuotojui skaičiuojamas vadovaujantis darbo teisę reglamentuojančiais teisės aktais. Šiuo atveju išmokos už kasmetinių atostogų dienas gali būti apmokamos:

128.1. proporcingai iš visų šaltinių, iš kurių mokamas darbo užmokestis;

128.2. tik iš projekto lėšų (už atostogų dienas, sukauptas dirbant įgyvendinant projektą);

128.3. kitu būdu, vadovaujantis įmonės, įstaigos ar organizacijos pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus nustatyta vidaus tvarka.

129. Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų, darbo užmokesčio išlaidos pripažįstamos tinkamomis finansuoti PFSA nustatytais atvejais. Darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kurių pareigybių skaičius nėra tvirtinamas pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 8 straipsnio 5 dalį, darbo užmokesčio išlaidos laikomos tinkamomis finansuoti projekto išlaidomis, jeigu tenkinami kiti darbo užmokesčio išlaidų tinkamumo finansuoti reikalavimai ir šios sąlygos:

129.1. darbuotojui mokamo darbo užmokesčio dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ ir Valstybinių mokslinių tyrimų institutų vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1231 „Dėl Valstybinių mokslinių tyrimų institutų vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pripažinimo netekusiais galios“, nuostatomis;

129.2. jei darbo sutartis sudaroma su valstybės tarnautoju, ji turi būti sudaryta laikantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 16¹ straipsnio ir Valstybės tarnautojų prašymų leisti dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį nagrinėjimo, sprendimų priėmimo ir atšaukimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 741 „Dėl Valstybės tarnautojų prašymų leisti dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį nagrinėjimo, sprendimų priėmimo ir atšaukimo taisyklių patvirtinimo“, nuostatų.

130. Rekomenduojama, kad fiksuotųjų darbo užmokesčio įkainių dydžiai būtų nustatomi PFSA tuo atveju, jeigu konkrečioms pareigybėms darbo užmokesčio dydis yra reglamentuojamas teisės aktuose arba jeigu reprezentatyvaus darbo rinkos ar istorinių duomenų tyrimo būdu (pvz., įvertinus pagal ankstesnius kvietimus finansuotų projektų darbo užmokesčio tam tikrų pareigybių darbuotojams vidutinius įkainius) įmanoma nustatyti fiksuotojo darbo užmokesčio įkainio dydį konkrečios profesijos, mokslo laipsnio, patirties ir (ar) konkrečią pareigybę užimantiems ar funkcijas atliekantiems darbuotojams. Jei nėra galimybės (pvz., nepakanka istorinių duomenų) PFSA nustatyti atitinkamų pareigybių ar atitinkamas funkcijas vykdančių darbuotojų fiksuotųjų darbo užmokesčio įkainių dydžių, šie dydžiai gali būti nustatomi konkrečiam projektui, kurio tinkamų finansuoti išlaidų suma neviršija 100 000 Eur, projekto tinkamumo finansuoti vertinimo metu (taikoma, jei PFSA nustatyta tokia galimybė).

131. Siekiant paprastesnės fiksuotųjų įkainių apskaitos, rekomenduojamas darbo užmokesčio fiksuotojo įkainio kiekybinio rezultato vienetas – darbo valanda. Taip pat kiekybinio rezultato vienetu galima nustatyti kalendorinį mėnesį ar darbo dieną (nurodant trukmę).

132. Jeigu darbo užmokesčio fiksuotasis įkainis apskaičiuojamas pagal istorinius duomenis, vienos darbo valandos fiksuotasis įkainis gali būti nustatytas per pastaruosius 12 mėnesių patirtas asmens darbo užmokesčio išlaidas (įskaitant susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidas) padalijus iš sutartinio metinio darbo valandų skaičiaus (1 720 val.). Kadangi į metinį 1 720 val. skaičių neįskaičiuotas kasmetinių atostogų laikas, toks darbo užmokesčio fiksuotasis įkainis gali būti nustatomas ir taikomas dviem alternatyviais būdais:

132.1. pastarųjų 12 mėnesių asmens darbo užmokesčio išlaidų suma, įskaitant kasmetinių atostogų išlaidas, padalijama iš 1 720 val. Pagal gautą darbo užmokesčio fiksuotąjį įkainį projekto vykdytojui apmokamos tik faktiškai darbuotojo dirbtos valandos (įskaitant ligos dienas, už kurias pašalpą moka darbdavys, ir vadovaujantis teisės aktais suteikiamas papildomas poilsio dienas). Darbuotojo kasmetinių atostogų laikas projekto vykdytojui neapmokamas, nes atostogų išmokų dalis įskaičiuota į fiksuotąjį įkainį;

132.2. pastarųjų 12 mėnesių asmens darbo užmokesčio suma, neįskaitant kasmetinių atostogų išlaidų, padalijama iš 1 720 val. Pagal gautą darbo užmokesčio fiksuotąjį įkainį (kuris bus mažesnis, negu apskaičiuotas pagal 1 būdą) projekto vykdytojui apmokamos ir darbuotojo dirbtos valandos (įskaitant ligos dienas, už kurias pašalpą moka darbdavys, ir vadovaujantis teisės aktais suteikiamas papildomas poilsio dienas), ir kasmetinių atostogų valandos.

133. Darbo užmokesčio fiksuotasis įkainis taip pat gali būti apskaičiuotas pasirinkto laikotarpio darbo užmokesčio išlaidas (įskaitant susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidas) padalijus iš faktinio to laikotarpį dirbtų (atostogautų, sirgtų) valandų skaičiaus.

134. Jeigu kiekybinio rezultato vienetu pasirenkamas kalendorinis mėnuo, rekomenduojama nurodyti, kad tai laikotarpis, kurį asmuo dirbo vienu (visu) etatu.

135. Rekomenduojama į darbo laiką, už kurį mokamas fiksuotasis darbo užmokesčio įkainis, įtraukti kasmetinių atostogų, pirmų dviejų ligos dienų, už kurias ligos pašalpą moka darbdavys, vadovaujantis teisės aktais suteiktų papildomų (apmokamų) poilsio dienų laiką. Į šiuos veiksnius turi būti atsižvelgiama nustatant fiksuotojo įkainio dydį.

136. Tinkamos finansuoti darbuotojo darbo užmokesčio išlaidos, apmokamos taikant fiksuotuosius įkainius, yra apskaičiuojamos proporcingai darbuotojo įgyvendinant projektą dirbtam laikui.

1 pavyzdys:

Nustatytas atitinkamos pareigybės darbuotojo fiksuotasis darbo užmokesčio įkainis yra 10 Eur/val. Darbo sutartyje nustatyta 8 valandų darbo dienos ir 40 valandų darbo savaitės trukmė.

Darbuotojas per ataskaitinį laikotarpį, įgyvendindamas projektą, dirbo 120 valandų, kasmetinių atostogų buvo išėjęs 4 dienas (atitinka 32 val.), o 1 dieną sirgo (atitinka 8 val.). Tinkamos finansuoti darbo užmokesčio išlaidos, apmokamos taikant fiksuotąjį įkainį, sudarys $(120 + 32 + 8) * 10 = 1\ 600$ Eur.

2 pavyzdys:

Darbo sutartyje nustatyta 4 valandų darbo dienos ir 20 valandų darbo savaitės trukmė. Darbuotojas per ataskaitinį laikotarpį, įgyvendindamas projektą, dirbo 60 valandų, kasmetinių atostogų buvo išėjęs 4 dienas (atitinka 16 val.), o 1 dieną sirgo (atitinka 4 val.). Tinkamos finansuoti darbo užmokesčio išlaidos, apmokamos taikant fiksuotąjį įkainį, sudarys $(60 + 16 + 4) * 10 = 800$ Eur.

137. Už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis apmokama pagal nustatytus fiksuotuosius įkainius.

138. Esant nustatytam fiksuotajam mėnesio etatinio darbo užmokesčio įkainiui, fiksuotasis dienos darbo užmokesčio įkainis nustatomas fiksuotąjį mėnesio etatinio darbo užmokesčio įkainį padalijus iš tą mėnesį esančių darbo dienų skaičiaus. Pagal fiksuotąjį įkainį apmokamos darbo užmokesčio išlaidos apskaičiuojamos atitinkamą mėnesį dirbtų dienų skaičių padauginus iš fiksuotojo dienos darbo užmokesčio įkainio.

Pavyzdys:

Jeigu nustatytas darbuotojo 1 mėnesio etatinis darbo užmokesčio už visą darbo dieną (8 val.) fiksuotasis įkainis yra 1 400 Eur, o tą mėnesį buvo 21 darbo diena, fiksuotasis dienos darbo užmokesčio įkainis sudarys $1\ 400 / 21 = 66,67$ Eur. Jei darbuotojas, įgyvendindamas projektą, dirbo 10 dienų, tinkamos finansuoti mėnesio darbo užmokesčio išlaidos, apmokamos taikant fiksuotąjį įkainį, sudarys $10 * 66,67 = 666,70$ Eur.

139. Darbo užmokesčio išlaidos, apmokamos taikant fiksuotuosius įkainius, yra tinkamos finansuoti už ne didesnę, negu nustatyta projekte sutartyje, šios pareigybės darbuotojo darbo laiko kiekybinio rezultato vienetų skaičių ir ne ilgesnę, negu nustatyta darbuotojo darbo sutartyje ir (ar) institucijos vadovo įsakyme, darbuotojo darbo įgyvendinant projektą trukmę. Planuojant darbuotojų darbo įgyvendinant projektą trukmę, būtina įskaiciuoti kasmetinių atostogų laiką. Kompensacija už nepanaudotas kasmetines atostogas (jeigu išmokama darbuotojui) nėra laikoma tinkamomis finansuoti išlaidomis pagal fiksuotąjį įkainį ir turi būti apmokama iš projekto vykdytojo ar projekto partnerio lėšų.

Pavyzdys:

Fiksuotasis darbo užmokesčio įkainis konkrečios pareigybės darbuotojui yra 10 Eur/val. Darbuotojo darbo sutartyje nustatyta 8 valandų darbo dienos ir 40 valandų darbo savaitės trukmė. Projekto sutartyje ir darbuotojo darbo sutartyje nustatyta darbuotojo darbo įgyvendinant projektą trukmė yra 6 mėnesiai (iš viso 1 200 darbo valandų). Pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus darbuotojui kiekvieną mėnesį priklauso 2,33 kasmetinių atostogų dienos (t. y. 13,98 dienos, arba 111,84 valandos, per visą darbo įgyvendinant projektą laikotarpį).

1 variantas: darbuotojas per 6 darbo įgyvendinant projektą mėnesius atostogavo 13 dienų (104 val.) (t. y. nepanaudotojo 0,98 kasmetinių atostogų dienos), visas kitas darbo dienas dirbo (1 096 val.). Tinkamomis finansuoti darbo užmokesčio išlaidomis pripažįstama $1\ 200 * 10 = 12\ 000$ Eur suma.

2 variantas: darbuotojas per 6 darbo įgyvendinant projektą mėnesius nebuvo išėjęs kasmetinių atostogų (t. y. nepanaudotojo 13,98 kasmetinių atostogų dienos), dirbo visas darbo dienas (1 200 val.). Tinkamomis finansuoti darbo užmokesčio išlaidomis pripažįstama $1\ 200 * 10 = 12\ 000$ Eur suma.

140. Pažymėtina, kad fiksuotieji įkainiai taikomi atsiskaitant su projekto vykdytoju. Fiksuotųjų įkainių taikymas neatleidžia projektų vykdytojų nuo atsakomybės vadovautis Lietuvos Respublikos teisės aktais sudarant darbo sutartis ir apskaičiuojant bei išmokant darbo užmokesį.

PENKTASIS SKIRSNIS KELIONĖS IR KOMANDIRUOTĖS

141. Tinkamomis finansuoti išlaidomis, jei tenkinami visi kiti finansavimo ir nacionalinių teisės aktų reikalavimai, laikomos šios projektą vykdančių ir (ar) projekto veiklose dalyvaujančių asmenų komandiruočių išlaidos:

141.1. dienpinigiai;

141.2. gyvenamojo ploto nuomos išlaidos;

141.3. kelionių (transporto) išlaidos, susijusios su komandiruočių tikslais (įskaitant išlaidas degalams);

141.4. ryšių (pašto ir telekomunikacijų) išlaidos;

141.5. vykstant į konferenciją, mokymus ar kitą renginį – registravimosi renginyje mokesčio ar bilietų į renginį pirkimo išlaidos.

142. Vykstant į komandiruotes užsienyje, tinkamomis finansuoti taip pat laikomos šios išlaidos:

142.1. dokumentų, susijusių su išvykimu, tvarkymo išlaidos (įskaitant vykstančiųjų į užsienį kelionių draudimą, kurį gali sudaryti sveikatos draudimas, draudimas nuo nelaimingų atsitikimų, kelionės bagažo draudimas, civilinės atsakomybės draudimas);

142.2. mokesčių už kelius, taip pat transporto priemonės draudimo ir transporto priemonės savininkų ir valdytojų civilinės atsakomybės draudimo išlaidos;

142.3. automobilių saugojimo aikštelėse išlaidos;

142.4. kitos su komandiruočių susijusios būtinos išlaidos (miesto (ekologinis) mokestis, registruoto bagažo mokestis, bagažo saugojimo, būtinų skiepų ir vaistų nuo užkrečiamųjų ligų išlaidos);

142.5. kitos pagal nacionalinius teisės aktus tinkamos finansuoti išlaidos.

143. Jeigu projektą vykdomas arba projekto veiklose dalyvaujantis asmuo nėra siunčiamas į komandiruočių, jam pagal faktines išlaidas (pateikus išlaidas pagrindžiančius ir išlaidų apmokėjimą įrodančius dokumentus) ar taikant supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus gali būti apmokamos (kompensuojamos) kelionių, gyvenamojo ploto nuomos, vykstančiųjų į užsienį draudimo, dalyvavimo renginiuose ir pan. išlaidos.

144. Projekto biudžeto išlaidų pagrindimo stulpelyje turėtų būti nurodomas preliminarus planuojamų komandiruočių skaičius, vieta (jeigu įmanoma), trukmė ir paskirtis bei pagrįstas komandiruočių poreikis. Jeigu prašoma finansuoti dalyvavimo renginiuose išlaidas, turėtų būti nurodomas konkretus renginys, kuriame planuojama dalyvauti (jeigu įmanoma).

145. Dienpinigiai, gyvenamojo ploto nuomos ir kitos komandiruočių išlaidos apskaičiuojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais. Dienpinigių ir gyvenamojo ploto nuomos normos vykstantiems į užsienio komandiruotes asmenims visais atvejais (neatsižvelgiant į tai, ar projekto vykdytojas ar projekto partneris yra biudžetinė ar nebiudžetinė įstaiga, įmonė ar organizacija) apskaičiuojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 1996 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. 116 „Dėl dienpinigių ir gyvenamojo ploto nuomos normų vykstantiems į užsienio komandiruotes“.

146. Tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos išlaidos dienpinigiams, neviršijančios 100 proc. Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos dienpinigių normos.

147. Jeigu projektą vykdomantiems asmenims, vykstantiems į komandiruotes, dienpinigiai nemokami, šių asmenų maitinimo renginių metu išlaidos (jei tokios išlaidos numatytos ir kitiems renginio dalyviams) gali būti laikomos tinkamomis finansuoti.

148. Kai biudžetinės įstaigos darbuotojas (projektą vykdomantis asmuo), vykstantis į tarnybines komandiruotes į užsienio valstybę, užsienio valstybėje yra maitinamas, tačiau maitinimo išlaidas faktiškai apmoka komandiruojančioji institucija (biudžetinė įstaiga), apmokėdama registravimo (dalyvavimo renginiuose) mokestį, įvertinus renginio sąlygas ir aplinkybes, tinkamomis finansuoti išlaidomis gali būti pripažinta darbuotojui išmokėta dienpinigių suma, neviršijanti 30 proc. Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintos dienpinigių užsienio

valstybėje normos, tačiau, nustatydamas darbuotojui išmokamų dienpinigių dydį, biudžetinės įstaigos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi įvertinti visas renginio sąlygas (įskaitant maitinimo sąlygas) ir siekti optimalaus rezultato mažiausiomis sąnaudomis.

149. Tuo atveju, kai apskaitos dokumente į apgyvendinimo (gyvenamojo ploto nuomos) paslaugų išlaidas yra įtrauktos maitinimo (pvz., pusryčių) išlaidos, tačiau maitinimo išlaidų suma nėra išskirta, tinkamomis finansuoti išlaidomis gali būti pripažinta visa darbuotojui išmokėta dienpinigių suma, neviršijanti 100 proc. Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintos dienpinigių normos.

150. Jeigu į komandiruotę (kelionę) vykstama automobiliu, degalų įsigijimo data turi būti ne vėlesnė nei grįžimo iš komandiruotės data.

Pavyzdys:

Jeigu projektą vykdomas asmuo siunčiamas į 5 dienų komandiruotę 2015 m. vasario 17–21 d. į kitą Lietuvos miestą ir į šį miestą važiuoja ir grįžta atgal kiekvieną dieną, degalų įsigijimo data turi būti ne vėlesnė negu paskutinė komandiruotės diena, t. y. 2015 m. vasario 21 d.

151. Degalų sąnaudų normos turi būti nustatomos vadovaujantis Automobilių kuro normų nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 1995 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. 405 „Dėl Automobilių kuro normų nustatymo metodikos“, ir apskaičiuojamos vadovaujantis projekto vykdytojo ar projekto partnerio nustatyta tvarka. Siekiant administravimo paprastumo, rekomenduojama taikyti PFSA nustatytą fiksuotą transporto išlaidų įkainį, kurio dydis ir taikymo sąlygos nustatytos Europos socialinio fondo agentūros 2013 m. gruodžio 3 d. atliktame ir 2015 m. balandžio 24 d. atnaujintame Fiksuotojo įkainio, apmokant projektų vykdančiojo personalo ir dalyvių komandiruočių ir kelionių metu patiriamas transporto išlaidas, nustatymo tyrime, skelbiamame interneto svetainėje www.esinvesticijos.lt. Europos socialinio fondo agentūrai atnaujinus nurodyto tyrimo duomenis, taikomas atnaujinto tyrimo metu nustatytas fiksuotasis transporto išlaidų įkainis.

152. Už komandiruočių (kelionių) metu sunaudotus degalus atsiskaitoma pagal degalų įsigijimo dieną konkrečioje degalinėje galiojusią degalų kainą.

153. Iš užsienio atvykstančių asmenų (veiklos vykdytojų, projekto veiklose dalyvaujančių asmenų, lektorių ir pan.), kurie nėra projekto vykdytojo ar projekto partnerio darbuotojai ir (ar) iš kurių nėra perkamos paslaugos, kelionių, apgyvendinimo ir maitinimo renginių metu (pvz., kai lektorius maitinasi kartu su projekto veiklose dalyvaujančiais asmenimis) patirtos išlaidos laikomos tinkamomis finansuoti, jeigu tenkinami kiti finansavimo reikalavimai.

154. Jeigu asmuo atvyksta į projekto veiklos vykdymo vietą ne iš paraiškoje (projekto biudžeto išlaidų pagrindimo stulpelyje) nurodytos šalies ar miesto arba išvyksta į kitą šalį ar miestą (t. y. tarpinio sustojimo šalyje praleidžia daugiau laiko negu persėsti reikalingas laikas), tinkamomis finansuoti laikomos asmens kelionės iš tarpinio sustojimo šalies (miesto) į veiklos vykdymo vietą arba iš veiklos vykdymo vietos į tarpinio sustojimo šalį (miestą) išlaidos.

155. Kelionės išlaidos gali būti pripažįstamos tinkamomis finansuoti ir tuo atveju, kai kelionės pradžios arba pabaigos data nesutampa su komandiruotės datomis ar projekto veiklos pradžios arba pabaigos datomis (t. y. kai svečias ar veiklos vykdytojas atvyksta kelios dienos iki veiklos pradžios arba išvyksta po kelių dienų jai pasibaigus). Šiuo atveju būtina pagrįsti, kad dėl ilgesnės trukmės kelionė nėra brangesnė, t. y. nėra pažeidžiamas kelionės išlaidų ekonomiškumo principas. Pragyvenimo (dienpinigių ir apgyvendinimo) išlaidos už papildomas (ne komandiruotės) dienas laikomos netinkamomis finansuoti, išskyrus atvejus, kai papildomos dienos šalyje praleidžiamos dėl nepatogaus skrydžių ar kelionės kitomis transporto priemonėmis grafiko.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS NUSIDĖVĖJIMAS (AMORTIZACIJA)

156. Įgyvendinant projektą naudojamo ir projekto vykdytojui ar projekto partneriui priklausančio ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos atitinka finansavimo reikalavimus šiais atvejais:

156.1. šiam turtui įsigyti nebuvo naudojamos viešosios (įskaitant ir kitas šalis) lėšos, dėl kurių šio turto įsigijimo išlaidoms apmokėti skyrus PMIF lėšų šios išlaidos būtų apmokėtos daugiau nei vieną kartą;

156.2. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos apskaičiuotos pagal projekto vykdytojo ar projekto partnerio patvirtintus nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, parengtus vadovaujantis projekto vykdytojo ar projekto partnerio veiklai taikomais teisės aktais;

156.3. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos patirtos projektų išlaidų tinkamumo finansuoti laikotarpiu.

157. Tinkamomis finansuoti laikomos tiek materialiojo (pvz., baldų, įrangos, įrenginių, tikslinių transporto priemonių, infrastruktūros, nekilnojamojo turto ir pan.), tiek nematerialiojo (pvz., programinės įrangos ir pan.) ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos.

158. Tinkamomis finansuoti laikomos ir projekto vykdytojui ar projekto partneriui priklausančio turto, kurį projekto vykdytojas gavo neatlygintinai (dovanų, perdavimo, mainų būdu ar pan.) ar pasigamino, nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos.

159. Jeigu pareiškėjas ar partneris visoms arba daliai projekto veiklų įgyvendinti numato samdyti paslaugų teikėją (-us), projekto biudžeto išlaidų pagrindimo stulpelyje turėtų būti aiškiai nurodyta, ar šioms veikloms vykdyti bus naudojamas pareiškėjo ar partnerio ilgalaikis turtas, kurio nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas prašoma kompensuoti. Jeigu taip, į perkamų paslaugų kainą negali būti įskaičiuojamos tokioms veikloms įgyvendinti reikalingo turto nuomos išlaidos.

160. Negali būti finansuojamos to paties turto įsigijimo, nuomos ar finansinės nuomos (lizingo) išlaidos ir nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

TIKSLINĖS GRUPĖS ASMENŲ PATIRTŲ IŠLAIDŲ GRAŽINIMAS IR KITOS IŠMOKOS PROJEKTO TIKSLINĖS GRUPĖS ASMENIMS

161. PFSA nustatytais atvejais tinkamomis finansuoti gali būti pripažintos tikslinės grupės asmenų patirtos išlaidos, kai pagalbos teikimo tikslais numatytas šių išlaidų gražinimas tikslinės grupės asmenims (kai nenumatomas pirkimas tikslinės grupės asmenų naudai).

162. PFSA nustatytais atvejais tinkamomis finansuoti gali būti pripažintos tikslinės grupės asmenims mokamos piniginės išmokos (pvz., PMIF programos 3.2.1 veiksmo „Savanoriškas grįžimas“ tikslinės grupės atstovams gali būti mokamos vienkartinės išmokos įsikurti).

163. Rekomenduojama išlaidų gražinimui ir kitoms piniginiams išmokoms nustatyti ir taikyti supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus.

XI SKYRIUS

PROJEKTO TINKAMŲ FINANSUOTI IŠLAIDŲ PATVIRTINIMO DOKUMENTAI

164. Projekto vykdytojas teikia išlaidų tinkamumą finansuoti pagrindžiančius išlaidų patvirtinimo dokumentus – projekto tinkamas finansuoti išlaidas pagrindžiančius ir išlaidų apmokėjimą įrodančius ar lygiaverčius įrodomuosius dokumentus. Taikant fiksuotuosius įkainius, teikiami dokumentai, kuriais įrodoma, kad pasiektas projekto kiekybinis rezultatas, o taikant fiksuotąsias sumas – dokumentai, kuriais įrodoma, kad įgyvendinta projekto veikla.

165. Siekiant sumažinti administracinę naštą projektų vykdytojams, rekomenduojama, kur įmanoma, naudoti įgaliotosios institucijos parengtas suvestinių pažymų formas – tokiu atveju, įgaliotajai institucijai pritarus, nebūtina teikti visų pirminių išlaidas pagrindžiančių ir išlaidų apmokėjimą įrodančių dokumentų.

166. Neatsižvelgiant į išlaidų tipą, reikia pateikti šiuos projekto išlaidų apmokėjimą įrodančius dokumentus: mokėjimo nurodymai, sąskaitų įrašai, kasos išlaidų orderiai, kvitai (čekiai), valstybės išdo mokėjimo pavedimo turinys, nustatytos formos pažymos ar kiti lygiaverčiai dokumentai.

167. Atsižvelgiant į projekto išlaidų tipą (-us), rekomenduojama teikti Instrukcijų 2 lentelėje išvardytus išlaidas pagrindžiančius dokumentus.

2 lentelė. Rekomenduojami teikti projekto išlaidas pagrindžiantys dokumentai (nebaigtinis sąrašas)

Tinkamų finansuoti išlaidų tipas	Rekomenduojami išlaidų pagrindimo dokumentai
Darbai	<ul style="list-style-type: none"> • Pirkimo ir pirkimo procedūrų dokumentai; • sutartys su rangovais; • rangos darbų ir prekių perdavimo–priėmimo aktai; • techninės priežiūros ataskaitos; • statybos užbaigimo komisijos statybos užbaigimo aktas (jeigu reikalaujama Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka) ar deklaracija apie statybos užbaigimą; • pastato (kito statinio) teisinės registracijos pažyma; • sukurto turto draudimo dokumentai; • sąskaitos faktūros ar lygiaverčiai įrodomieji dokumentai
Prekės	<ul style="list-style-type: none"> • Pirkimo ir pirkimo procedūrų dokumentai; • sutartys su tiekėjais; • nuomos ar finansinės nuomos (lizingo) sutartys; • prekių perdavimo–priėmimo aktai; • įsigyto turto draudimo nuo visų rizikų dokumentai; • nurašymo aktai (nurašant trumpalaikį turtą); • sąskaitos faktūros ar lygiaverčiai įrodomieji dokumentai
Paslaugos	<ul style="list-style-type: none"> • Pirkimo ir pirkimo procedūrų dokumentai; • sutartys su paslaugų teikėjais (įskaitant autorines sutartis); • paslaugų ar autorinių kūrinių perdavimo–priėmimo aktai ar kiti dokumentai, jei sutartyje nurodyta kita perdavimo–priėmimo forma; • sąskaitos faktūros ar lygiaverčiai įrodomieji dokumentai; • draudimo įmonių suteiktų garantijų, laidavimo raštų arba laidavimo draudimo paslaugų, kurios numatytos pagal sutarčių su paslaugų teikėjais sąlygas, išlaidoms pagrįsti: finansų įstaigų ar draudimo įmonių išduodami garantijų raštai, laidavimo raštai ar draudimo polisai (turi būti teikiami ir faktinio apmokėjimo patvirtinimo dokumentai); • tarpiniai (pvz., įvadinė ir tarpinė ataskaitos, jei jų apmokėjimas numatytas sutartyje su paslaugų teikėju) ir galutiniai produktai, jų elektroninės versijos, jeigu jų prašo įgaliotoji institucija; • produkto kokybės patvirtinimo dokumentai; • kiti projekto veiklų įvykdymo pagrindimo dokumentai, jeigu taikoma (pvz., mokymų (renginių) išlaidoms pagrįsti: mokymų grafikas, mokymų (renginio) dalyvių sąrašas su parašais kiekvieną renginio dieną, dalyvių mokymų lankomumo suvestinė, pažymėjimų suvestinė, baigimo pažymėjimo pavyzdys, mokymų dalijamoji medžiaga, mokymų darbotvarkė, nedalyvavimo mokymuose pateisinimo dokumentai, projekto vykdymo pažyma, kurioje detalizuojamos renginių organizavimo išlaidos)
Darbo užmokestis	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumentai, kuriuose nustatomos asmenų darbo funkcijos ir darbo užmokestis, pvz., darbo sutartys arba jų išrašai, projekto vykdytojo ar projekto partnerio vadovo įsakymas ar potvarkis dėl darbuotojų paskyrimo dirbti įgyvendinant projektą, kuriuose turėtų

Tinkamų finansuoti išlaidų tipas	Rekomenduojami išlaidų pagrindimo dokumentai
	<p>būti nurodytos darbuotojo pareigos įgyvendinant projektą, projekto numeris ir (ar) pavadinimas, darbo įgyvendinant projektą laikas ir trukmė, darbo užmokestis arba jo apskaičiavimo tvarka, įsakymai dėl priedų ar priemonių skyrimo;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentiniai įrodymai apie asmenų įgyvendinant projektą išdirbtą darbo laiką (pvz., darbo laiko apskaitos žiniaraščiai); • suvestinė pažyma dėl darbo užmokesčio apskaičiavimo ir išmokėjimo; • dokumentai, kuriais pagrindžiamas darbuotojo darbo funkcijų atlikimas: pareigybių aprašymai, kuriuose nurodytas darbas įgyvendinant projektą (kai pirmą kartą deklaruojamas asmens darbo užmokestis), arba projektą vykdančių asmenų pažymos dėl atliktų darbų pagal darbo sutartis; • kai deklaruojamos darbo užmokesčio išlaidos, skirtos sumokėti už galutinių produktų sukūrimą, – galutiniai produktai, jų elektroninės versijos, gali būti prašoma pateikti kokybės patvirtinimo dokumentus (pagal nustatytą organizacijos vidaus tvarką parengtus arba išorinių institucijų (ekspertų) pateiktus dokumentus)
Kelionės ir komandiruotės	<ul style="list-style-type: none"> • Projekto vykdytojo ar projekto partnerio vadovo įsakymas ar potvarkis dėl darbuotojų komandiruočių, kuriame turėtų būti nurodytas komandiruojamas asmuo, komandiruotės tikslas, trukmė, vieta, numatomos apmokėti išlaidos; • komandiruočių išlaidų suvestinė pažyma; • komandiruočių į užsienį atveju: kelionės rezultato pagrindimo dokumentas – kelionės ataskaita (asmeninė arba bendra visai grupei), seminaro išklauso pažymėjimas (pažymėjimo pavyzdys) ir (ar) pažymėjimų suvestinė, seminaro (renginio) programa, dalyvio pažymėjimas ar kt., atsižvelgiant į kelionės tikslą; • pirkimo ir pirkimo procedūrų dokumentai; • vykstančiųjų į užsienį kelionės draudimo dokumentai, vizos; • avanso apyskaitos arba lygiaverčiai įrodomieji dokumentai; • sąskaitos faktūros ar lygiaverčiai įrodomieji dokumentai. <p>Papildomai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>keliaujant viešuoju transportu</u> – kelionės bilietai (elektroniniai kelionės bilietai); • <u>keliaujant automobiliu</u>: automobilio nuomos (panaudos) sutartis; projekto vykdytojo ar projekto partnerio vadovo įsakymas ar potvarkis dėl degalų sąnaudų normų patvirtinimo; automobilio kelionės lapai arba kiti lygiaverčiai įrodomieji dokumentai
Nusidėvėjimas (amortizacija)	<ul style="list-style-type: none"> • Pažyma dėl įgyvendinant projektą naudojamo ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudų apskaičiavimo; • pirmą kartą prašant pripažinti išlaidas tinkamomis finansuoti: <ul style="list-style-type: none"> ○ projekto vykdytojo ar projekto partnerio pažyma, kurioje nurodoma, iš kokių lėšų buvo įsigytas nusidėvėjimas turtas, ir įsigijimo (pasigaminimo) savikaina, kuria turtas buvo užregistruotas projekto vykdytojo ar projekto partnerio apskaitoje (arba turto įsigijimo dokumentai); ○ turto atidavimo eksploatuoti aktas;

Tinkamų finansuoti išlaidų tipas	Rekomenduojami išlaidų pagrindimo dokumentai
	<ul style="list-style-type: none"> ○ projekto vykdytojo ar projekto partnerio vadovo įsakymas dėl ilgalaikio turto priskyrimo projektui; • projekto vykdytojo ar projekto partnerio vadovo įsakymas dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodikos, turto priskyrimo ilgalaikiam turtui
Išmokos projekto veiklose dalyvaujantiems asmenis	Suvestinės pažymos ir (ar) kiti įgaliotosios institucijos reikalaujami dokumentai, atsižvelgiant į išmokos pobūdį
Tikslinės grupės asmenų patirtų išlaidų grąžinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Sąskaitos faktūros ar lygiaverčiai įrodomieji dokumentai; • suvestinės

168. Projektų išlaidas apmokant supaprastintai, teiktini išlaidas pagrindžiantys dokumentai nurodomi tyrimo (metodikos) ataskaitoje, kurioje nustatomi fiksuotieji įkainiai ir jų dydžiai, ir (ar) PFSA, taip pat projekto sutartyje.

169. Jeigu įgaliotoji institucija vykdo atrankinę mokėjimo prašymo (-ų) dokumentų patikrą, ji informuoja projekto vykdytoją apie reikalingus pateikti tinkamas finansuoti išlaidas patvirtinančius dokumentus.

XII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

170. Atsakinga institucija PFSA gali nustatyti ir kitus išlaidų finansavimo reikalavimus, jeigu jie neprieštarauja Instrukcijų I skyriuje nurodytiems teisės aktams, kitiems ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktams ir Instrukcijoms.
